

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Zhodnocení využívání asistenta pedagoga ve speciálním a inkluzivním vzdělávání v
Olomouckém kraji

Evaluation of the Use of Teaching Assistant in Special and Inclusive Education in the
Olomouc Region

Student: Martina Špičková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Eva Poledníková, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Martina Špičková**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Téma: Zhodnocení využívání asistenta pedagoga ve speciálním a inkluzivním
vzdělávání v Olomouckém kraji
Evaluation of the Use of Teaching Assistant in Special and Inclusive
Education in the Olomouc Region

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Speciální a inkluzivní vzdělávání v České republice
3. Analýza využívání asistenta pedagoga ve speciálních a běžných školách v Olomouckém kraji
4. Zhodnocení využívání asistenta pedagoga ve vybraných školách v Olomouckém kraji
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KENDÍKOVÁ, Jitka. *Asistent pedagoga*. Praha: Raabe - Společně pro kvalitní vzdělávání, 2017. 106 s. ISBN 978-80-7496-349-0.

OŠLEJŠKOVÁ, Hana a Marie VÍTKOVÁ. *Východiska, podmínky a strategie ve vzdělávání žáků s těžkým postižením na základní škole speciální*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 310 s. ISBN 978-80-210-6673-1.

TEPLÁ, Marta. *Asistent pedagoga*. Praha: Verlag Dashöfer, 2015. 77 s. ISBN 978-80-87963-15-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Poledníková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Přílohy č.1-3, dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.“

V Ostravě dne 9.5.2019

Martina Špícková

jméno a příjmení studenta

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat Ing. Evě Poledníkové, Ph.D. za odborné vedení, pomoc a ochotu při tvorbě mé závěrečné práce.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Speciální a inkluzivní vzdělávání v České republice.....	7
2.1	Vzdělávací systém v České republice	7
2.1.1	Hlavní mezníky vývoje českého školství	7
2.1.2	Organizace a struktura vzdělávacího systému.....	8
2.1.3	Legislativní rámec a strategické dokumenty	11
2.1.4	Financování základních, středních a vysokých škol	13
2.2	Systém vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice	16
2.2.1	Vývoj a vzdělávací koncepce speciálního a inkluzivního vzdělávání	16
2.2.2	Legislativní rámec a strategické dokumenty	18
2.2.3	Podpůrná opatření	19
2.2.4	Financování a formy podpory inkluzivního a speciálního vzdělávání.....	21
2.3	Asistent pedagoga.....	22
2.3.1	Vymezení pojmu asistent pedagoga a jeho náplně.....	22
2.3.2	Kvalifikační a osobnostní předpoklady asistenta pedagoga.....	26
2.3.3	Zřízení funkce asistenta pedagoga	28
2.3.4	Financování a ohodnocení asistenta pedagoga.....	29
3	Analýza a využití asistenta pedagoga ve speciálních a běžných školách v Olomouckém kraji	32
3.1	Stav vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji	32
3.2	Vývoj počtu asistentů pedagoga v krajích České republiky v letech 2010-2017	37
3.3	Vývoj počtu asistentů pedagoga v Olomouckém kraji v letech 2010-2017	49
3.3.1	Analýza počtů asistentů pedagoga v Olomouckém kraji v letech 2010-2017 ...	49

3.3.2	Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga v Olomouckém kraji v letech 2010 – 2017.....	52
4	Zhodnocení využívání asistenta pedagoga ve vybraných školách v Olomouckém kraji..	55
4.1	Zhodnocení využívání asistenta pedagoga v oblasti speciálního vzdělávání v Olomouckém kraji	55
4.1.1	Využívání asistentů pedagoga	55
4.1.2	Využívání asistentů pedagoga v Základní a Střední škole CREDO, o.p.s.	58
4.2	Zhodnocení využívání asistenta pedagoga v oblasti inkluzivního vzdělávání v Olomouckém kraji	63
4.2.1	Využívání asistentů pedagoga	63
4.2.2	Využívání asistentů pedagoga v Základní škole Dub nad Moravou	66
4.3	Zhodnocení práce asistenta pedagoga a doporučení.....	68
5	Závěr	71
	Seznam použité literatury	72
	Seznam zkratk	78
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Asistent pedagoga je novodobým pojmem. Snahu podporovat rovné šance všech žáků bez rozdílu můžeme nalézt už ve Všeobecné deklaraci lidských práv nebo v Úmluvách o právech dítěte a v současnosti je velkým trendem takzvaného inkluzivní vzdělávání. Dříve dvě kategorie – děti se zdravotním postižením a děti se sociálním znevýhodněním se nyní označují dle novely zákona jediným pojmem a to děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami. To jsou žáci, kterým je potřeba poskytnout různá podpůrná opatření nezbytně nutná k výuce. Jedním z těchto podpůrných opatření je i poskytnutí pomoci asistenta pedagoga k žákovi. V dnešní době najdeme v běžných třídách děti zdravotně postižené, děti bez postižení, cizince, děti zvláště nadané, děti odlišných etnických skupin a děti pocházející ze sociálně znevýhodněného prostředí. Inkluzivní vzdělávání tedy označuje začlenění nějakým způsobem znevýhodněných žáků do běžných tříd. Většinou není v silách jednoho pedagogického pracovníka, tedy učitele, věnovat se všem žákům rovnocenně a klást na ně stejné nároky tak, aby nedošlo ke snížení kvality výuky. Je tedy potřeba začlenit do fungování běžných hodin také asistenta pedagoga, který má v náplni práce věnovat se jednomu nebo více znevýhodněným žákům. Funkce asistenta pedagoga je v takové třídě více než potřebná. Asistent pedagoga je pedagogickým pracovníkem působícím v oblastech jak tedy inkluzivního, tak i speciálního vzdělávání, kde spolu se speciálním pedagogem pomáhá žákovi nebo žákům ve třídách nebo školách samostatně zřízených výhradně pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami.

Cílem bakalářské práce je zhodnotit využívání asistentů pedagoga v rámci inkluzivního a speciálního vzdělávání v Olomouckém kraji v letech 2010-2017.

V teoretické části bakalářské práce je uplatněna metoda popisu jevu a jeho souvislostí a dále metoda abstrakce, kdy se snažíme zjistit podstatu jevu a jeho souvislosti. V praktické části je pak užita metoda analýzy a syntézy.

Bakalářská práce je strukturována do pěti samostatných kapitol. Po první úvodní kapitole se druhá kapitola zaměřuje na vývoj českého školství, věnuje se především vymezení základních pojmů problematiky, deskripci vývoje a financování speciálního a inkluzivního vzdělávání v České republice. Následně se zabývá samotným vymezením role asistenta

pedagoga, náplní práce, financováním a zřízením jeho funkce. Třetí kapitola se soustřeďuje na vývoj počtu dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a škol v oblastech speciálního i inkluzivního vzdělávání v Olomouckém kraji. Obsahuje analýzu vývoje počtu asistentů pedagoga ve všech krajích České republiky ve speciálním a inkluzivním vzdělávání a následně v kraji Olomouckém.

Začátkem školního roku 2016/2017 začala platit novela školského zákona týkající se inkluze. Problematika je tak zkoumána v období let 2010/2011 – 2016/2017, dle dostupnosti údajů a nastiňuje také dopady této novely.

Čtvrtá kapitola se věnuje souhrnnému zhodnocení využívání asistenta pedagoga v inkluzivních i speciálních školách v Olomouckém kraji, přičemž se zaměřuje na dvě konkrétní školní zařízení. Poslední část nastiňuje hlavní současné problémy spojené s pozicí asistenta pedagoga. Pátou kapitolou je závěr bakalářské práce.

Práce vychází především z příslušných právních předpisů, z odborné knižní literatury, oficiálních zdrojů Olomouckého kraje a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

2 Speciální a inkluzivní vzdělávání v České republice

Právo na vzdělání je jedno z nejvýznamnějších sociálních, hospodářských a kulturních práv. Pomáhá jedinci rozvíjet svou osobnost, naplnit společenský status a obstát u nás i ve světě. Toto právo je zakotveno v Ústavě České republiky a má na něj tedy právo každý občan bez rozdílu a to dle svých schopností a dispozic.

2.1 Vzdělávací systém v České republice

Vzdělávací systém v České republice funguje pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Součástí vzdělávací soustavy České republiky jsou školy a školská zařízení. Mimo tuto soustavu doposud stojí zařízení pro děti do tří let věku. Školy v České republice uskutečňují vzdělávání dle vzdělávacích programů. Systém primárního a sekundárního vzdělávání vychází v České republice ze školského zákona. Terciární vzdělávání vychází ze zákona o vysokých školách.

2.1.1 Hlavní mezníky vývoje českého školství

Po revoluci a pádu komunistického režimu nastaly v Československu/České republice postupné změny ve školském systému a vzdělávání. 13. prosince roku 1990 byl přijat *zákon č. 564/1990 Sb., Zákon České národní rady o státní správě a samosprávě ve školství*. Tímto zákonem bylo zavedeno odvětvové řízení školství. Obec a nově zvolené školské úřady vykonávají samosprávu ve školství, konkrétně dle § 2 tohoto zákona. Učitelé již nebyli zaměstnanci Ministerstva vnitra (respektive školských odborů úřadů státní správy).

Dle *Zákona č. 172/1990 Sb., o vysokých školách* z téhož roku získaly vysoké školy zpět samosprávu. Vznikly také akademické orgány samosprávy, které řídí činnost vysokých škol. Vysoké školy mohou poskytovat vysokoškolské vzdělání a udělovat akademické a vědecké tituly. V současné době se vysoké školy se řídí zákonem č. 111/1998 Sb., *o vysokých školách*, který vysoké školy dělí na veřejné, soukromé nebo státní.

Roku 1990 byl také vydán zákon č. 171/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon již z roku 1984 – Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon).

Školský zákon vydaný v roce 1990 byl doplněn mnoha novelizace, až roku 2004 vešel v platnost nový zákon č. 561/2004 Sb., *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*.

Od roku 1990 se stávají státní školy zavedením právní subjektivity nezávislejšími, vznikají nové druhy škol i studijní obory.

Po revoluci také nastal posun v oblasti *speciálního školství*. Speciální školství je zřízeno pro děti, žáky a studenty se speciálními zdravotními potřebami. V současné se je prosazována myšlenka sloučení speciálního vzdělávání se vzdáváním ve školách hlavního vzdělávacího proudu tj. *inkluzivního vzdělávání*. (Vališová, Kasíková, 2011)

2.1.2 Organizace a struktura vzdělávacího systému

Stupně vzdělávání jsou rozděleny dle *Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (International Standard Classification of Education, ISCED)*. ISCED je referenční klasifikace pro uspořádání vzdělávacích programů a odpovídajících kvalifikací do vzdělávacích úrovní a oborů. Klasifikace ISCED je vázána mezinárodní dohodou a je oficiálně přijatá Generální konferencí členských států UNESCO. Dle této klasifikace jsou úrovně vzdělávání označeny číslicemi 0-8. Počínaje „vzděláváním v raném dětství“, jenž je označeno číslicí 0 a konče poslední úrovní „doktorskou nebo jí odpovídající úrovní“, označenou číslicí 8. (ČSÚ, 2016)

Stupně vzdělávacího systému v České republice dle jejich poskytovatele můžeme vidět v následující tabulce 2.1.

Tabulka 2.1: Stupně vzdělávacího systému v České republice dle poskytovatele

Stupeň vzdělávacího systému	Poskytovatel
Preprimární vzdělávání (předškolní)	Mateřská škola
Primární a nižší sekundární vzdělávání (základní)	Základní škola, víceleté gymnázium, osmiletá konzervatoř
Vyšší sekundární vzdělávání (střední vzdělávání)	Gymnázium, lyceum, střední odborná škola, konzervatoř, střední odborné učiliště, vzdělávací program
Terciární vzdělávání	Vyšší odborná škola, vysoká škola

Zdroj: EACEA, 2019; vlastní zpracování, 2019

Povinná školní docházka začíná v České republice v šesti letech a trvá devět let. Před dosažením této věkové hranice mohou děti navštěvovat zařízení pro péči o děti do tří let nebo od jednoho roku dítěte dětskou skupinu.

Preprimární neboli předškolní vzdělávání je určeno dětem ve věku od tří do šesti let a poskytují jej mateřské školy. Od září roku 2017 je poslední rok předškolního vzdělávání (tj. od 5 let věku dítěte) povinný.

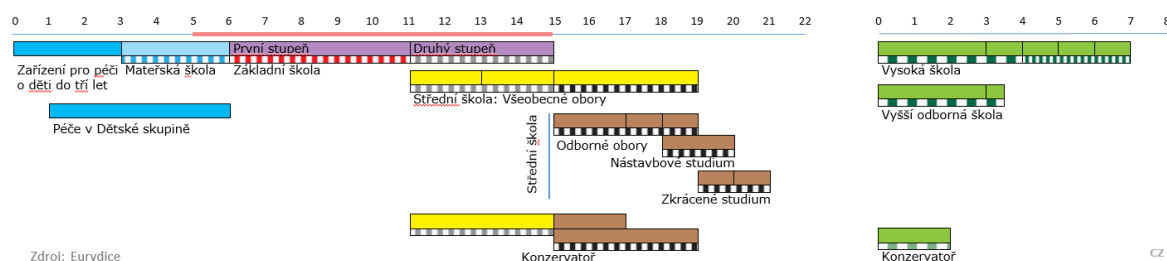
Primární a nižší sekundární vzdělávání absolvují žáci v základních školách. Základní školy mají devět ročníků a člení se na první a druhý stupeň. Věk žáků je většinou šest až patnáct let. Nižší sekundární vzdělávání mohou poskytovat i víceletá gymnázia a osmileté konzervatoře. (EACEA, 2019)

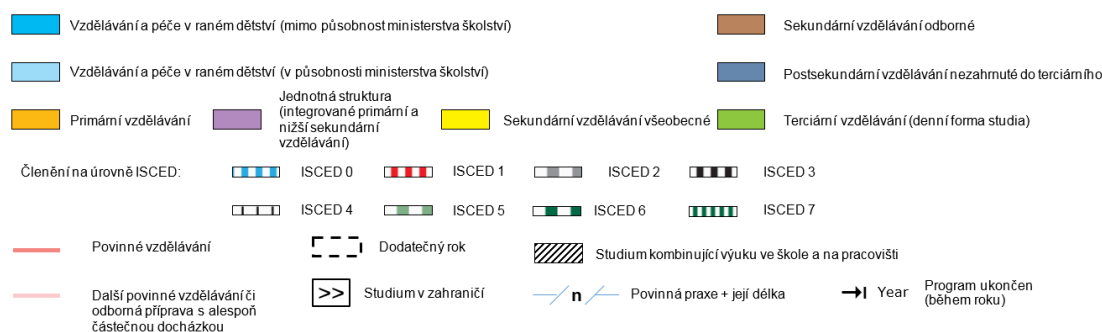
Vyšší sekundární neboli střední vzdělávání probíhá na středních školách. Věk žáků je obvykle od patnácti do osmnácti nebo devatenácti let. Žáci mohou v tomto stupni vzdělání získat střední vzdělání s maturitní zkouškou na gymnáziích a lyceích, konzervatořích, i středních odborných školách, dále střední vzdělání s výučním listem na středních odborných školách nebo na středních odborných učilištích nebo jen střední vzdělání (bez maturitní zkoušky i výučního listu) ukončením vzdělávacího programu v délce jednoho nebo dvou let v denní formě vzdělávání. (Národní ústav pro vzdělávání, 2019)

Terciární vzdělávání poskytují vysoké školy a vyšší odborné školy. Vysokoškolské vzdělání se získává ve třech cyklech. Prvním z nich je bakalářský, dále magisterský a poslední doktorský. Vyšší odborné vzdělání se obvykle získává v tříletých programech. (EACEA, 2019)

Oficiální schéma vzdělávací soustavy České republiky je znázorněno v obrázku 2.1.

Obrázek 2.1: Schéma vzdělávací soustavy České republiky (platné pro školní rok 2018/2019)

Zdroj: EACEA, 2019, vlastní úprava, 2019

Státní správu ve školství vykonávají v České republice (ČR) ředitelé škol a školských zařízení, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, Česká školní inspekce, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT), popřípadě jiné ústřední orgány (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany a další) v případě jimi zřizovaných škol a školských zařízení. Co se týče vysokých škol, je správním orgánem Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Pouze státní školy mají vedle MŠMT jako správní orgány i své zřizovatele – *Ministerstvo obrany* a *Ministerstvo vnitra*.

Samosprávu ve školství vykonávají školské rady, obce a kraje. Vysoké školy jsou samosprávné instituce. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je orgánem státní správy ve školství. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy plní následující funkce (EACEA, 2019):

- odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy,
- rozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu,
- stanovuje kvalifikační předpoklady a pracovní podmínky učitelů,
- určuje rámcový obsah předškolního až středního vzdělávání,
- schvaluje vzdělávací programy vyšších odborných škol.

Zřizovatelé škol a školských zařízení

Zřizovatele škol a školských zařízení lze rozdělit do dvou kategorií.

Veřejní zřizovatelé – jedná se o stát, kraj, obec a dobrovolný svazek obcí, jehož předmětem činnosti jsou úkoly v oblasti školství. Jejich postavení je upraveno právními předpisy veřejného práva.

Neveřejní zřizovatelé – jedná se o registrované církve a náboženské společnosti, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, dále ostatní právnické osoby a fyzické osoby. (MŠMT, 2019)

Z hlediska zřizovatele rozlišujeme (EACEA, 2019):

- školy a školská zařízení zřizované územními samosprávnými celky (obcemi, svazky obcí a kraji), dále jen „veřejné školy“;
- školy a školská zařízení zřizované ministerstvem školství, dále jen „státní školy“;
- školy a školská zařízení zřizované registrovanými církvemi nebo náboženskými společnostmi, dále jen „církevní školy“;
- školy a školská zařízení, které nezřizuje stát, územní samosprávný celek, registrovaná církev nebo náboženská společnost, tedy školy a školská zařízení zřizované soukromoprávními osobami, dále jen „soukromé školy“.

2.1.3 Legislativní rámec a strategické dokumenty

V oblasti primárního a sekundárního školství České republiky patří mezi nejvýznamnější dokumenty *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, jenž je doplněn mnoha pozdějšími vyhláškami, *Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova (dále jen „vzdělávání“) uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.*“

Neopomenutelnými jsou také pracovně právní předpisy týkající se především pedagogických pracovníků. Do této skupiny patří Zákon č. 262/2006 Sb., neboli zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů:

- upravuje právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli; tyto vztahy jsou vztahy pracovněprávními,
- upravuje rovněž právní vztahy kolektivní povahy a podporu vzájemných jednání odborových organizací a organizací zaměstnavatelů. Právní vztahy kolektivní povahy, které souvisejí s výkonem závislé práce, jsou vztahy pracovněprávními,

- zapracovává příslušné předpisy Evropské unie,
- upravuje též některé právní vztahy před vznikem pracovněprávních vztahů podle první podmínky,
- upravuje některá práva a povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců při dodržování režimu dočasně práce neschopného pojištěnce podle zákona o nemocenském pojištění a některé sankce za jeho porušení.

Dalším zákonem upravujícím pracovně právní vztahy je *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů, jenž upravuje:

- odchylky při sjednávání doby trvání pracovního poměru na dobu určitou pedagogických pracovníků,
- předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků,
- pracovní dobu pedagogických pracovníků,
- další vzdělávání a kariérní systém pedagogických pracovníků.

Dále *Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě*, jimž se stanovuje zařazení prací ve veřejných službách a správě do platových tříd zaměstnanců, jimž je za práci poskytován plat (dále jen „katalog prací“). Katalog prací v příloze k tomuto nařízení stanovuje zařazení prací do platových tříd podle jejich složitosti, odpovědnosti a namáhavosti a členění je podle druhu do povolání.

A v neposlední řadě *Nařízení vlády č. 341/2017 Sb. o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě* stanovuje pro zaměstnance, kterým zaměstnavatel poskytuje podle § 109 odst. 3 zákoníku práce za práci plat,

- kvalifikační předpoklady vzdělání pro výkon prací zařazených do jednotlivých platových tříd,
- způsob zařazování do platových tříd,
- podmínky pro určení započitatelné praxe,
- okruh uvedených zaměstnanců, u kterých může zaměstnavatel určit platový tarif zvláštním způsobem,
- stupnice platových tarifů,
- výši příplatku za práci ve ztíženém pracovním prostředí,

- rozdělení prací podle pracovních podmínek do skupin v závislosti na míře neuropsychické zátěže a pravděpodobnosti rizika ohrožení života a zdraví a podle obtížnosti práce a výši zvláštního příplatku pro jednotlivé skupiny.

Strategické dokumenty

Klíčovým strategickým dokumentem v oblasti českého vzdělávání, vytvořeným MŠMT, je *Strategie vzdělávací politiky 2020*, jehož hlavními prioritami jsou snižování nerovnosti ve vzdělávání, podpora kvalitní výuky a učitelů, odpovědné a efektivního řízení vzdělávacího systému.

Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 upravuje priority *Strategie vzdělávací politiky 2020* v oblasti digitálního vzdělávání. Tato strategie se snaží o rozvoj vzdělávání pomocí nových metod a způsobů učení za pomoci digitálních technologií, snaží se zlepšit kompetence žáků v této oblasti a rozvíjet jejich analytické myšlení.

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020 vychází ze Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020 a zaměřuje se především na lepší dostupnost předškolního vzdělávání, zlepšení kvality druhého stupně základního vzdělávání, podporuje střední odborné školství a snaží se o přiměřený rozvoj škol a školských zařízení. (MŠMT, 2019)

2.1.4 Financování základních, středních a vysokých škol

Předškolní, základní, střední a vyšší odborné školství, tzv. *regionální školství* upraveno školským zákonem, je financováno ze státního rozpočtu a z rozpočtu územních samosprávných celků, jimiž jsou zřizovatelé škol.

V rámci regionálního školství rozlišujeme investiční a neinvestiční výdaje.

Investiční výdaje (kapitálové) jsou hrazeny zřizovatelem dané školy. V rámci škol zřizovaných obcemi jsou tyto výdaje hrazeny z obecních rozpočtů, v rámci škol zřizovaných krajem jsou hrazeny z rozpočtů krajů. V případě soukromých a církevních škol jsou školy financovány z rozpočtů soukromých či církevních zřizovatelů.

Neinvestiční výdaje jsou tvořeny provozními výdaji a přímými náklady na vzdělávání.

Přímé náklady na vzdělávání zahrnují:

- platy, náhrady platů, mzdy, náhrady mezd a výdaje s nimi související (tj. odvody na sociální a zdravotní pojištění a ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů apod.),
- náhrady platů a mezd pro členy a předsedy zkušebních komisí pro závěrečné zkoušky a maturitní zkoušky,
- výdaje na učební pomůcky, školní potřeby a učebnice (pokud jsou poskytovány bezplatně),
- další výdaje související se vzděláváním, tj. na další vzdělávání pedagogických pracovníků, na zájmové a volnočasové aktivity žáků, na poradenské služby, na stravování a ubytování a na činnosti, které souvisejí s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání.

Přímé náklady na vzdělávání jsou hrazeny ze státního rozpočtu, tj. z rozpočtu kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Provozní výdaje škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky jsou hrazeny z rozpočtu zřizovatele, tj. z rozpočtu obce, svazku obcí nebo kraje. V případě státních, církevních a soukromých školy jsou provozní výdaje hrazeny ze státního rozpočtu (z rozpočtu Ministerstva školství).

Regionální školství je také financováno prostřednictvím projektů ze zahraničních veřejných zdrojů, tedy z Evropských strukturálních a investičních fondů. Především se jedná o operační programy Výzkum a vývoj pro inovace a Vzdělávání pro konkurenceschopnost. (EACEA, 2019)

Způsob financování škol

Financování škol ze státního rozpočtu, konkrétně kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, spočívá v kombinaci normativního a programového financování.

Normativní financování funguje prostřednictvím soustavy normativů republikových a krajských.

Republikové normativy jsou stanoveny jako výše přímých neinvestičních výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie na příslušném stupni vzdělání v denní formě studia (předškolním, základním, středním nebo vyšším odborném) na jeden kalendářní rok. Republikové normativy stanoví

MŠMT pro stupeň předškolního vzdělávání ve věku dítěte tři až pět let, pro základní vzdělávání ve věku šesti až čtrnácti let, pro střední vzdělávání ve věku patnáct až osmnáct let a pro vyšší odborné vzdělávání od devatenácti do jedenadvaceti. Speciální kategorií je „dítě, žák, student umístěný v krajských zařízeních ústavní výchovy (KZÚV) pro děti a mládež“. Republikové normativy pro rok 2019 můžeme nalézt v příloze 1.

Krajské normativy jsou stanoveny příslušným Krajským úřadem, který se řídí vyhláškou MŠMT o krajských normativech a školám rozděluje finanční prostředky ve výši součinu počtu žáků a příslušného krajského normativu.

Programové financování prostřednictvím rozvojových programů vyhlašuje MŠMT cílené na konkrétní oblast školství a vymezené finanční prostředky jsou určeny pro školy či školská zařízení všech zřizovatelů a pro nestátní neziskové organizace. (EACEA, 2019)

Vysoké školství

Financování vysokých škol upravuje Zákon č. 111/1998 Sb., Zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). Dle způsobu financování můžeme vysoké školy rozdělit do třech skupin:

- *státní vysoké školy* jsou financovány ze státního rozpočtu, z rozpočtových kapitol ústředních orgánů, které je spravují;
- *soukromé vysoké školy* jsou právnickými osobami a jsou ze zákona povinny si zajistit finanční prostředky pro svou vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Značnou část příjmů tvoří školné. Soukromým vysokým školám jsou dle zákona poskytovány pouze dotace na výplatu sociálních stipendií a za stejných podmínek a ve stejné výši jako u vysokých škol veřejných dotace na stipendia ubytovací;
- *veřejné vysoké školy* jsou financovány vícezdrojově. Největším zdrojem je státní rozpočet, kapitola Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Další zdroje představují prostředky poskytované z jiných národních veřejných zdrojů (z ostatních kapitol státního rozpočtu, ze státních fondů a z rozpočtů obcí a krajů), poplatky spojené se studiem, výnosy z majetku nebo z doplňkové činnosti, příjmy z darů a dědictví. Veřejné vysoké školy mohou být stejně jako regionální školství financovány z Evropských strukturálních a investičních fondů. (EACEA, 2019)

2.2 Systém vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v České republice

Vzdělávací systém v České republice prošel za posledních dvacet pět let mnoha změnami. Postupně společnost dospěla k tomu, že nejen zdraví občané, ale i ti zdravotně znevýhodnění členové společnosti mají právo dostat šanci na dosažení stupně vzdělání, který odpovídá jejich individuálním schopnostem. Nejsou už tedy jen součástí speciálního školství, ale mohou dle svých možností a schopností navštěvovat i běžné typy škol v systému inkluzivního vzdělávání, které je v současnosti velkým trendem.

2.2.1 Vývoj a vzdělávací koncepce speciálního a inkluzivního vzdělávání

Koncepce speciálního vzdělávání je určena pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami a výuka probíhá ve speciálních školách k tomu určených. Oba tyto pojmy jsou vymezeny níže.

Pojmy integrace a inkluze bývají často zaměňovány. Pojem *integrace* spočívá v začlenění dítěte, žáka nebo studenta se speciálními vzdělávacími potřebami mezi žáky běžných škol. Žák může být začleněn do třídy hlavního vzdělávacího proudu nebo je možné zřídit paralelní třídu v běžné škole.

Inkluze značí vyšší stupeň integrace, začlenění všech žáků do běžných škol. Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami jsou přijati a považováni za rovnocenné v kolektivu. (PSP ČR, 2016)

Dne 1. 9. 2016 vstoupila v účinnost novela tzv. *inkluzivního školského zákona č. 82/2015 Sb.*, která s sebou přináší zásadní změny ve vzdělávání. Byly vytvořeny podmínky pro inkluzivní neboli společné vzdělávání.

Vymezení pojmu Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami

Dle zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 31. ledna 2019 se dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami rozumí „*osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo*

jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“

Dítě, žák nebo student s tzv. *speciálními vzdělávacími potřebami* se může vzdělávat v České republice v systému inkluzivního vzdělávání ve *školách hlavního vzdělávacího proudu* a být tedy začleněn do tzv. běžných škol, anebo formou tzv. *speciálního vzdělávání*, které je ukotveno v § 16 odstavci 9 školského zákona. Speciální školství zahrnuje jak mateřské, tak i základní a střední školy.

Forma speciálního vzdělávání je určena výhradně pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP). Před účinností novely ze dne 19. března 2015 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se tyto žáci kategorizovali jako žáci se zdravotním postižením, zdravotním znevýhodněním či sociálním znevýhodněním. (Šance Dětem, 2019)

Dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami se tedy dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 31. ledna 2019 může vzdělávat:

- ve škole hlavního vzdělávacího proudu s využitím podpůrných opatření, pokud to podmínky jeho zdravotního stavu umožní,
- ve škole hlavního vzdělávacího proudu, která má zřízenou třídu podle § 16 odst. 9 školského zákona, který uvádí, že „*pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta*“,

- ve škole zřízené podle §16 odst. 9 (speciální škola).

2.2.2 Legislativní rámec a strategické dokumenty

Klíčovou právní normou upravující problematiku speciálního a inkluzivního vzdělávání je již zmíněný zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Mezi základní dokumenty, inspirativní pro pedagogické zaměstnance v oboru speciálního vzdělávání, patří *Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (Convention on the Rights of Persons with Disabilities)*, která byla schválena v Organizaci spojených národů (OSN) v New Yorku 13. 12. 2006 a v platnost pro Českou republiku vešla podle čl. 45 odstavce 2 ode dne 28. 10. 2009.

Důležitým mezníkem bylo zastoupení České republiky v *Evropské agentuře pro rozvoj speciálního a inkluzivního vzdělávání (European Agency for Development in Special and Inclusive Needs Education)* od 1. 5. 2014. Vznikl tak předpoklad pro lepší zajištění podmínek v oblasti speciálního a inkluzivního vzdělávání v ČR.

S novelizací inkluzivního školského zákona byl přijat *Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016-2018*, který vycházel ze *Strategie vzdělávací politiky do roku 2020* a z *Dlouhodobém záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR na období 2015-2020*. Plán se obecně snažil o vzdělávání všech žáků v hlavním vzdělávacím proudu a byl určen k naplnění podmínek pro *Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)*. Plán měl mimo jiných za cíl i posílení podpůrného opatření v podobě asistenta pedagoga. (MŠMT, 2019)

Navazujícím plánem se stal *Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2019-2020*, který si klade za cíl zlepšit podmínky v oblasti inkluzivního vzdělávání na základě získaných zkušeností z let předchozích. Tento plán je rovněž podporován *OP VVV* a jedním z cílů je taktéž posílení role a působení asistenta pedagoga na školách na základě zkušeností získaných z praxe. (MŠMT, 2019)

Tvorbu podmínek pro optimální vzdělávání zdravotně postižených zajišťuje *Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015-2020*. Mezi další významné současné pilíře patří také *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR za období 2015-2020*.

O zlepšení situace Romů v České republice se v oblasti vzdělávání snaží *Strategie romské integrace do roku 2020*. Zabývá se jejich problémy s bydlením, sociální přizpůsobivostí, vzděláváním a zaměstnaností.

Dokument *Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví (International Classification of Functioning, Disability and Health; MKF)* s účinností od 1. 7. 2010 obsahuje klasifikaci MKF posuzující speciální potřeby ve vzdělávání. Díky této klasifikaci byl zpracován dokument *Katalog posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb dětí a žáků se zdravotním postižením*.

Univerzita Palackého v Olomouci spolu s neziskovou organizací Člověk v tísni zrealizovala projekt *Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR*, který obsahuje nespočet nástrojů pro poskytování podpůrných opatření žákům se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním. Projekt byl realizován v rámci Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost (OPVK) na období let 2007-2013 a byl spolufinancován z Evropského sociálního fondu (ESF).

Této problematice se věnuje odborný časopis *EuroNews*. Časopis obsahuje kapitoly zásadně ovlivňující vzdělávání žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Jedná se například jmenovitě o kapitoly - Inkluzivní vzdělávání a praxe ve třídách druhého stupně základních škol, Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami v Evropě, Hodnocení v inkluzivních podmínkách, Individuální plán přechodu do zaměstnání, Hodnocení v praxi, Klíčové principy zlepšování kvality inkluzivního vzdělávání, Vytváření souboru indikátorů pro inkluzivní vzdělávání a Multikulturní diverzita a speciální vzdělávání. (Teplá, 2015)

2.2.3 Podpůrná opatření

Podpůrná opatření představují podporu vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a jsou vymezeny zákonem.

Dle zákona č.561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 31. ledna 2019 podpůrná opatření zahrnují:

„poradenskou pomoc školy a školského poradenského zařízení, které poskytne poradenskou pomoc dítěti, žákovi, studentovi nebo zákonnému zástupci dítěte nebo žáka na základě jeho žádosti nebo na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci podle jiného právního předpisu. Vyžaduje-li to zájem dítěte nebo nezletilého žáka, doporučí škola nebo školské

zařízení jeho zákonnému zástupci, aby vyhledal pomoc školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení spolupracuje před přiznáním podpůrného opatření dítěti, žákovi nebo studentovi zejména se školským poradenským zařízením, se zřizovatelem, lékařem a orgánem sociálně-právní ochrany dětí.

Výsledkem poradenské pomoci školského poradenského zařízení jsou zejména zpráva a doporučení. Ve zprávě školské poradenské zařízení uvede skutečnosti podstatné pro doporučení podpůrných opatření. V doporučení uvede závěry vyšetření a podpůrná opatření prvního až pátého stupně, která odpovídají zjištěným speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem dítěte, žáka nebo studenta, a to včetně možných kombinací a variant podpůrných opatření a způsobu a pravidel jejich použití při vzdělávání;

- úpravu organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání a školských služeb, včetně zabezpečení výuky předmětů speciálně pedagogické péče a včetně prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání až o dva roky,
- úpravu podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání;
- použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- úpravě očekávaných výstupů vzdělávání v mezích stanovených rámcovými vzdělávacími programy a akreditovanými vzdělávacími programy,
- vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- využití asistenta pedagoga,
- využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů, nebo
- poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených.“

Podpůrná opatření jsou rozčleněna dle prováděcího předpisu do pěti stupňů dle organizační, pedagogické a finanční náročnosti a lze je kombinovat.

Pokud by podpůrná opatření nižšího stupně dle povahy vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo dle průběhu a výsledků poskytování současných podpůrných opatření

nepostačovala k naplnění vzdělávacích možností dítěte, žáka nebo studenta, je možné použít podpůrná opatření vyššího stupně.

2.2.4 Financování a formy podpory inkluzivního a speciálního vzdělávání

Financování a podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami probíhá následujícími formami:

- formou příplatků na zdravotní postižení, jejichž stanovení je plně v kompetenci krajských úřadů;
- formou „nadnormativního“ dofinancování potřeb školy z povinně vytvářené rezervy krajského úřadu (tato forma se využívá zejména pro zohlednění zvýšených nároků z titulu zajištění pozic asistentů pedagoga v jednotlivých školách), opět v kompetenci krajských úřadů;
- od 1.9.2016 jsou z rezervy financována postupně přiznávaná nároková podpůrná opatření podle § 16 školského zákona a vyhlášky č. 27/2016 Sb.;
- formou rozvojových programů vyhlašovaných přímo MŠMT, v kompetenci MŠMT (MŠMT, 2019);
- formou projektů financovaných z Operačních programů Evropských strukturálních a investičních fondů, konkrétně *Evropského sociálního fondu (ESF)*. Jedná se například o projekty *Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem (APIV-A)*, *Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami (IKV-ASZ)*, *Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj (KIPR)*, jež jsou financovány prostřednictvím Operačního programu *Výzkum, vývoj a vzdělávání*. Dále se jedná o projekty z *Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF)*, jejichž cílem podpory je vybavit zařízení pro vzdělávání žáka a zlepšit tak podmínky výuky. (MŠMT, 2015)

Pokud se jedná výhradně o děti zdravotně postižené, jsou rodiny s těmito dětmi finančně podporovány prostřednictvím (EACEA, 2019):

- dávek státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi a pěstounské péče,
- příspěvku na péči a formou sociálních služeb;
- dávek pro osoby se zdravotním postižením.

2.3 Asistent pedagoga

Asistent pedagoga působí v oblastech inkluzivního i speciálního vzdělávání.

2.3.1 Vymezení pojmu asistent pedagoga a jeho náplně

Problematiku asistenta pedagoga v České republice v oblasti legislativy upravuje již zmiňovaný *zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v úplném znění*. Podrobněji se k této oblasti vztahuje zejména odstavec 16, který je účinný od 1. září 2016.

Asistent pedagoga dle *Vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2016 Sb. a vyhlášky č. 416/2017 Sb. v úplném znění ke dni 1.1.2018* třetím stupněm podpůrného opatření a jeho rozsah úvazku může být v rozmezí 0,25-0,1 úvazku na žáka. Vyhláška se dále asistentům pedagoga věnuje v § 5. Dle této vyhlášky asistent pedagoga *poskytuje podporu jinému pedagogickému pracovníkovi při vzdělávání žáka či žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rozsahu podpůrného opatření nebo podle § 18 odst. 1. Asistent pedagoga pomáhá jinému pedagogickému pracovníkovi při organizaci a realizaci vzdělávání, podporuje samostatnost a aktivní zapojení žáka do všech činností uskutečňovaných ve škole v rámci vzdělávání, včetně poskytování školských služeb. Asistent pedagoga také pracuje podle potřeby se žákem nebo s ostatními žáky třídy, oddělení nebo studijní skupiny podle pokynů jiného pedagogického pracovníka a ve spolupráci s ním.*

Asistent pedagoga může poskytovat podporu při vzdělávání žákovi nebo více žákům současně, nejvýše však 4 žákům ve třídě, oddělení nebo studijní skupině, a to s ohledem na povahu speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků; v případě škol, tříd, oddělení nebo studijních skupin zřízených podle § 16 odst. 9 zákona nebo jedná-li se o asistenta pedagoga podle § 18 odst. 1, může být počet žáků připadajících na asistenta pedagoga vyšší.

Touto vyhláškou byl alespoň z legislativního pohledu vyřešen dlouholetý problém a otázka, zda může asistent pedagoga pracovat i s ostatními dětmi ve třídě a nejen se svým svěřencem.

Vyhláška popisuje náplň činnosti asistenta pedagoga a vymezuje dva typy asistentů pedagoga.

První typ asistenta vykonává:

- „přímou pedagogickou činnost při vzdělávání a výchově podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřenou na individuální podporu žáků a práce související s touto přímou pedagogickou činností,
- podporu žáka v dosahování vzdělávacích cílů při výuce a při přípravě na výuku, žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,
- výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků a další činnosti spojené s nácvikem sociálních kompetencí. a asistent pedagoga, který se zabývá pouze výchovnými pracemi dle § 20 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících “

Druhý typ asistenta provádí:

- „pomocné výchovné práce zaměřené na podporu pedagoga zvláště při práci se skupinou žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- pomocné organizační činnosti při vzdělávání skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
- pomoc při adaptaci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na školní prostředí,
- pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází;
- nezbytnou pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby;
- pomocné výchovné práce spojené s nácvikem sociálních kompetencí žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.“

Toto rozdělení je dáno dosaženým vzděláním, podrobněji popsáním v následujícím textu.

Role asistenta pedagoga je upřesněna i v § 18 *Vyhlášce o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných* s názvem *Podpora organizace vzdělávání*. Zákon říká, že:

- „pokud je ve třídě, oddělení nebo studijní skupině počet žáků s přiznaným podpůrným opatřením druhého až pátého stupně v souladu s § 17 odst. 4 vyšší než 5, lze pro jejich

vzdělávání využít asistenta pedagoga nad rámec poskytovaných podpůrných opatření; omezení počtu žáků připadajících na asistenta pedagoga se neuplatní;

- *do počtu žáků se dle předchozího odstavce nezapočítávají ti žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je poskytováno podpůrné opatření spočívající ve využití asistenta pedagoga.“*

Z této definice zákona tedy reálně vyplývá, že za těchto okolností může ve třídě působit i více než pouhý jeden asistent pedagoga.

Tento typ asistenta dle § 18 nazýváme *sdíleným asistentem*, kdežto předchozí typ asistenta *asistentem k žákovi*.

Ze současné zmíněné legislativy také plyne, že školské poradenské zařízení může doporučit toto podpůrné opatření nejen po dobu výuky, ale i po čas strávený ve školní družině, školním klubu, či dokonce v rámci své vlastní zájmové činnosti, což jistě ocení, jak učitelé, rodiče dětí, tak i samotné děti. (Kendíková, 2017)

Rozdíly v pozicích asistenta pedagoga, osobního asistenta a školního asistenta

Asistent pedagoga je pedagogický pracovník a zaměstnanec školy nebo školského zařízení, jenž je vymezen zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění a zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, v platném znění. Asistent pedagoga je dle vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných jedním z podpůrných opatření těchto žáků. Tuto funkci zřizuje ředitel dané školy se souhlasem příslušného krajského úřadu. Ředitel školy jim stanoví pracovní náplň a platovou třídu dle činností, které vykonávají. Povinností je splnění určité kvalifikace a počítá se i s osobnostními předpoklady, které mu umožní vykonávání této profese co nejlépe. (Kendíková, 2017)

Osobní asistent je osoba, jejíž náplní práce je sociální služba. Přesné informace najdeme v zákoně č. 108/2016 Sb., o sociálních službách. Osobní asistenci se podrobně věnuje § 39. Tuto službu zajišťuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (Kendíková, 2017)

V zákoně č. 108/2016 Sb., o sociálních službách je osobní asistence definována jako „*terénní služba poskytovaná osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné*

fyzické osoby. Služba se poskytuje bez časového omezení, v přirozeném sociálním prostředí osob a při činnostech, které osoba potřebuje. “

Dle zákona osobní asistence zahrnuje:

- pomoc při zvládání běžných úkonů péče o vlastní osobu,
- pomoc při osobní hygieně,
- pomoc při zajištění stravy,
- pomoc při zajištění chodu domácnosti,
- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

Zásadním rozdílem oproti asistentu pedagoga je, že osobní asistent se neřadí do skupiny pedagogických pracovníků, může ale působit ve školách a školských zařízeních. Kvalifikace je vymezena základním vzděláním a ochotou si jej nadále doplňovat. Osobní asistent by měl mít určité sociální předpoklady k výkonu této mnohdy nelehké profese.

Školní asistent je zaměstnancem školy a není pedagogickým pracovníkem. Není spojen s konkrétním žákem, ale působí v celé škole. Jeho vymezení je uvedeno v *Operačním programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)*, jenž schválila vláda pro období 2014–2020. Školní asistent plní následující funkce (zdroj):

- „poskytuje základní nepedagogickou podporu přímo v rodině při spolupráci s rodiči, a to při přípravě na vyučování, spočívající např. v pomoci s organizací času, práce a s úpravou pracovního prostředí, motivaci k učení, poskytování formativní zpětné vazby žákovi nebo studentovi, podporu při přípravě na školní práci. Tyto činnosti provádí školní asistent pouze se souhlasem rodičů nebo zákonných zástupců dítěte, žáka nebo studenta;
- zprostředkovává komunikaci s komunitou, rodinou a školou spočívající např. v aktivitách vedoucích k zajištění pravidelné školní docházky žáků, porozumění rodinnému prostředí žáků a zajištění přenosu informací mezi školou a rodinou; zprostředkovává rodině informace o školní úspěšnosti žáka, případně o potřebě s žákem pracovat. Pomáhá v překonávání bariér mezi školou a rodinou, které mohou vyplývat z odlišných životních podmínek žáka nebo odlišného kulturního prostředí. Činnosti v

rodině provádí školní asistent pouze se souhlasem rodičů nebo zákonných zástupců dítěte, žáka nebo studenta;

- pomáhá při rozvoji mimoškolních a volnočasových aktivit. Podporuje přípravu žáka na výuku, rozvíjení čtenářských dovedností, práci se strategiemi přípravy na školní práci, podporuje rozvoj nadání dítěte, žáka a studenta v aktivitách nad rámec školní výuky. Pomáhá v zajišťování výjezdů školy (školy v přírodě apod.), a s organizační podporou pedagogických pracovníků při práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami “*

Podmínkou k vykonávání této činnosti je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, odborná způsobilost a znalost českého jazyka v rozsahu stejném jako je tomu u pedagogických pracovníků podle zákona č. 563/2004 Sb. v platném znění.

2.3.2 Kvalifikační a osobnostní předpoklady asistenta pedagoga

Asistent pedagoga musí pro výkon své profese splňovat určité kvalifikační předpoklady.

Kvalifikační předpoklady

Dle zákona č.562/2004 Sb., o pedagogických pracovnících § 3 odst. 2 *může být pedagogickým pracovníkem ten, kdo splňuje tyto předpoklady:*

- je plně způsobilý k právním úkonům,*
- má odbornou kvalifikaci pro přímou pedagogickou činnost, kterou vykonává,*
- je bezúhonný,*
- je zdravotně způsobilý a*
- prokázal znalost českého jazyka, není-li dále stanoveno jinak. “*

Kvalifikaci asistenta pedagoga vymezuje také zákon č.562/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Zákon stanovuje, jaké odbornosti musí asistent pedagoga dosáhnout a jakým způsobem. Rozdělení náplně činnosti asistenta pedagoga dle jeho dosaženého vzdělání uvádí tabulka 2.2.

Tabulka 2.2: Rozdělení náplně činnosti asistenta pedagoga dle jeho dosaženého vzdělání

Typ asistenta	Vzdělání asistenta
---------------	--------------------

<p>Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost ve třídě, ve které se vzdělávají děti nebo žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, nebo ve škole zajišťující vzdělávání dětí a žáků formou individuální integrace.</p>	<p>a) vysokoškolské vzdělání získané studiem v akreditovaném studijním programu v oblasti pedagogických věd,</p> <p>b) vysokoškolské vzdělání získané studiem jiného akreditovaného studijního programu než podle písmene a) a vzdělání v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,</p> <p>studiem pedagogiky, nebo absolvováním vzdělávacího programu pro asistenty pedagoga uskutečňovaného vysokou školou nebo zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „studium pro asistenty pedagoga“),</p> <p>c) vyšší odborné vzdělání získaným ukončením akreditovaného vzdělávacího programu vyšší odborné školy v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením,</p> <p>d) vyšší odborné vzdělání získaným ukončením jiného akreditovaného vzdělávacího programu než podle písmene c) a vzděláním v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku,</p> <p>studiem pedagogiky, nebo studiem pro asistenty pedagoga,</p> <p>e) střední vzdělání s maturitní zkouškou získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání s pedagogickým zaměřením, nebo</p> <p>f) střední vzdělání s maturitní zkouškou získaným ukončením jiného vzdělávacího programu středního vzdělávání než podle písmene e) a vzdělání v programu celoživotního vzdělávání uskutečňovaném vysokou školou a zaměřeném na pedagogiku, studiem pedagogiky, nebo studiem pro asistenty pedagoga.</p>
<p>Asistent pedagoga, který vykonává přímou pedagogickou činnost spočívající v pomocných výchovných pracích ve škole, ve školském zařízení pro zájmové vzdělávání, ve školském výchovném a ubytovacím zařízení, ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, nebo ve školském zařízení pro preventivně výchovnou péči.</p>	<p>a) vzděláním podle odstavce 1,</p> <p>b) střední vzdělání s výučním listem získaným ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky,</p> <p>c) střední vzdělání získané ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání v oboru vzdělání zaměřeném na přípravu asistentů pedagoga,</p> <p>d) střední vzdělání získané ukončením vzdělávacího programu středního vzdělávání a studiem pedagogiky, nebo 2. studiem pro</p>

	asistenty pedagoga, nebo základním vzděláním a studiem pro asistenty pedagoga.
--	--

Zdroj: zákon č.562/2004 Sb., vlastní zpracování, 2019

Ze zákona tedy vyplývá, že asistenty pedagoga podle jejich dosaženého vzdělání můžeme rozdělit do dvou skupin.

- Asistent pedagoga, který vykonává ve třídě přímou pedagogickou činnost ve třídě s dětmi, se s speciálními vzdělávacími potřebami nebo ve třídě, kde se děti vzdělávají formou individuální integrace. Tento typ asistenta musí dosáhnout středního vzdělání s maturitou a pak také odpovídající vysokoškolské vzdělání.
- Asistent pedagoga vykonávající pomocné výchovné práce ve škole, školských a ubytovacích zařízeních. Musí dosáhnout buď pouze základního vzdělání a kvalifikačního kurzu nebo středního vzdělání s výučním listem.

Osobnostní předpoklady

Na rozdíl od kvalifikačních předpokladů, nejsou ty osobnostní předpoklady vymezeny žádným zákonem. Pedagogický pracovník obecně by však měl mít k co nejlepšímu výkonu svého povolání dobrý vztah k dětem čili svým žákům. Měl by být psychicky odolný, dobrého zdravotního stavu. Jeho cílem a posláním by se mělo stát být svým žákům příkladem a vzorem, být také komunikativní, trpělivý, žákům nápomocný řešit jejich požadavky a problémy a dovést je úspěšně k závěru studia.

2.3.3 Zřízení funkce asistenta pedagoga

Průběh zřízení funkce asistenta pedagoga je podrobně popsán v metodickém dokumentu *Metodické doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga*, zpracovaným MŠMT v roce 2015.

Doporučení funkce asistenta pedagoga ke konkrétnímu žákovi

Před přiznáním tohoto typu podpůrného opatření a na základě žádosti a souhlasu zákonného zástupce dítěte nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci školské poradenské zařízení zhodnotí stav a schopnosti konkrétního žáka a celkové podmínky v konkrétní škole, ve které má být funkce asistenta zřízena a následně vypracuje školské poradenské zařízení dle k tomu

vyhrazeného formuláře v *Metodickém doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga* doporučení pro vzdělávání žáka a zprávu.

Zřízení funkce asistenta pedagoga v dané škole

Pro zajištění podpůrného opatření ve formě asistenta pedagoga se řediteli dané školy doporučuje svolat jednání pedagogických pracovníků, tj. zástupce školského poradenského zařízení, třídní učitel, pracovník školského poradenského pracoviště i další pedagogové dle potřeby), aby společně posoudili možnosti a návrh na zajištění této funkce. Řediteli dané školy je také doporučeno vybrat pedagogického pracovníka, který se bude zabývat koordinací vzdělávání v dané třídě a správného uplatňování podpůrných opatření. Následně ředitel školy zpracuje žádost se zřízením funkce asistenta pedagoga v dané škole. Tuto žádost najdeme v *Metodickém doporučení ke zřízení funkce asistenta pedagoga*. Je mu umožněno také zažádat o finanční podporu, kterou projedná s příslušným orgánem státní správy. Odpovědný orgán státní správy poté vydá nebo nevydá souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga dané škole. V případě kladného vyřízení může ředitel školy přijmout asistenta pedagoga do pracovního poměru a uzavřít s ním náležitou pracovní smlouvu. (MŠMT, 2015)

2.3.4 Financování a ohodnocení asistenta pedagoga

Podpůrná opatření, do kterých se řadí i asistent pedagoga, mají stanovenou jednotnou normovanou finanční náročnost dle přílohy č. 1 vyhlášky č.27/2016 Sb.

Asistenti pedagoga, kteří fungují jako podpůrná opatření od 1. 9. 2016, jsou hrazeni ze státního rozpočtu České republiky a krajské úřady již v současnosti nerozhodují o přerozdělování těchto financí, nýbrž platí, že přerozdělují prostředky, které poskytuje MŠMT podle této normované finanční náročnosti dle příslušné platové třídy dle vyhlášky.

Ve třídě, kde je pět a více žáků, kteří individuálně nedosáhnou na podpůrné opatření asistenta pedagoga a mají potřebu podpůrného opatření druhého až pátého stupně, může být požádáno o finanční prostředky z dotačních nebo rozvojových programů MŠMT. (Teplá, 2015)

MŠMT vyhlásilo rozvojový program Financování asistentů pedagoga dle § 18 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů, na období leden - srpen 2019, přičemž průměrná dotace na jednoho

asistenta pedagoga měsíčně bez zákonných odvodů a fondu kulturních a sociálních potřeb činí 24 487 Kč. (MŠMT, 2019)

Asistent pedagoga je zaměstnancem a vztahuje se na něj zákon č.262/2006 Sb, zákoník práce. Jako zaměstnanec musí uzavřít příslušnou platnou pracovní smlouvu se stanovením doby pracovního poměru. Musí v ní být také uvedena míra přímé a nepřímé pedagogické činnosti, náplň jeho práce a platový výměr. Asistenta pedagoga je v této souvislosti potřeba zařadit do příslušné platové třídy dle rozsahu pracovní náplně a platového stupně dle délky jeho praxe.

Dle *nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě v úplném znění*, lze asistenty pedagoga rozdělit několika platových tříd, které zobrazuje tabulka 2.3.

Tabulka 2.3: Zařazení asistenta pedagoga do příslušných platových tříd dle jeho pracovní náplně

Platová třída	Pracovní náplň asistenta pedagoga odpovídající platové třídě
1.	Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.
	Přímá pedagogická činnost spočívající v pomocných výchovných pracích zaměřených na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.
2.	Provádění rutinních prací při výchově dětí a žáků nebo studentů, upevňování jejich společenského chování, pracovních, hygienických a jiných návyků, péče a pomoc při pohybové aktivizaci dětí a žáků nebo studentů.
3.	Výchovné práce zaměřené na zkvalitnění společenského chování dětí a žáků nebo studentů.
	Výchovné práce zaměřené na vytváření základních pracovních, hygienických a jiných návyků.
4.	Výklad textu, popřípadě učební látky a individuální práce s dětmi a žáky nebo studenty podle stanovených vzdělávacích programů a pokynů.
5.	Vzdělávací a výchovná činnost podle přesně stanovených postupů a pokynů učitele nebo vychovatele zaměřená na speciální vzdělávání, individuální vzdělávání nebo specifické výchovné potřeby dítěte, žáka nebo studenta nebo skupiny dětí, žáků nebo studentů.
6.	Samostatná vzdělávací a výchovná činnost při vyučování zaměřená na speciální vzdělávací potřeby dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů učitele nebo speciálního pedagoga.
	Samostatná vzdělávací, výchovná nebo speciálně-pedagogická činnost vykonávaná v souladu se stanoveným individuálním vzdělávacím

	plánem dítěte, žáka nebo studenta podle rámcových pokynů speciálního pedagoga školského poradenského zařízení a v souladu s pokyny učitele.
--	---

Zdroj: Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., vlastní zpracování, 2019

3 Analýza a využití asistenta pedagoga ve speciálních a běžných školách v Olomouckém kraji

Zajištění správného fungování činnosti asistenta pedagoga může být mnohdy náročné a problematické. Tyto problémy vnímají jak samotní zaměstnanci, kteří tuto funkci vykonávají, tak okolí, na které má jejich práce dopad. Jsou to učitelé běžných škol, speciální pedagogové, školské vedení, odborná veřejnost a veřejnost zastoupena především rodiči a blízkými dětí se speciálními zdravotními potřebami.

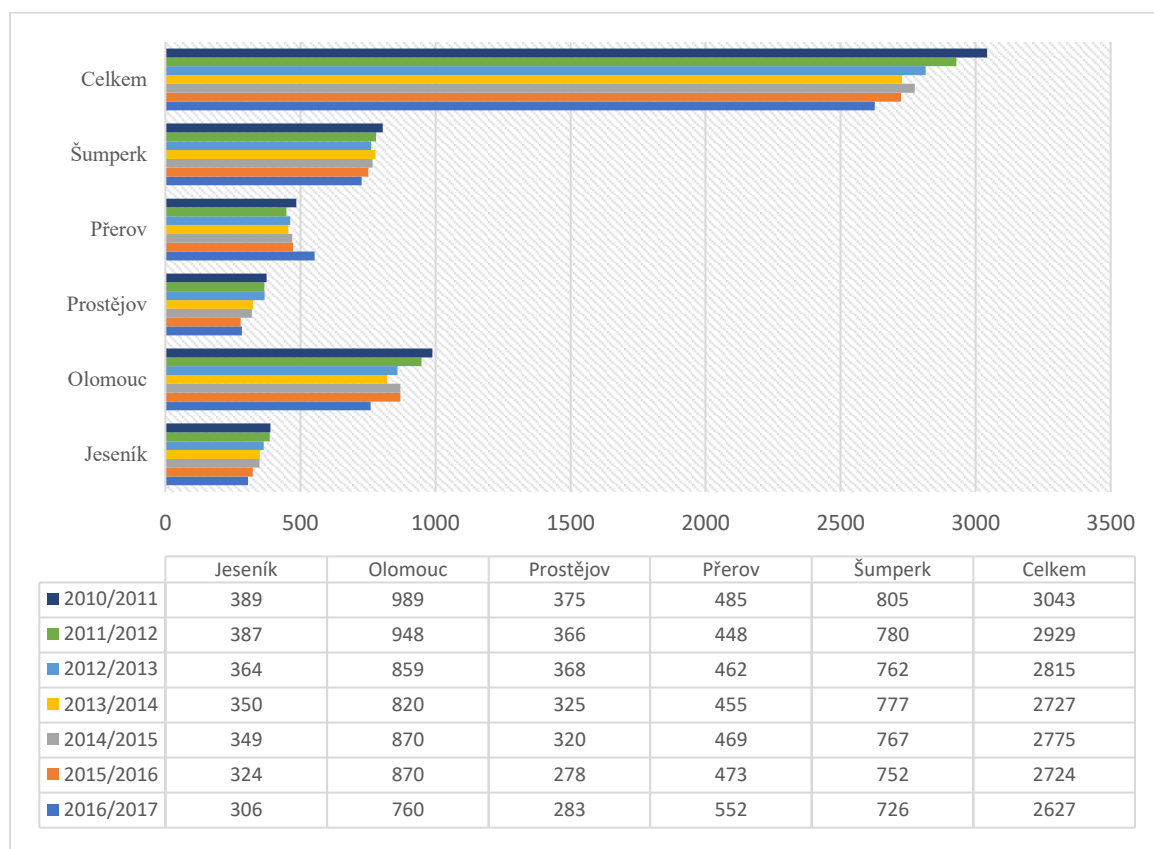
Ač má tedy tato pozice mnohé nedostatky, je v České republice stále častějším jevem. Rozhodla jsem se tedy analyzovat stavy asistentů pedagoga v Olomouckém kraji v čase.

3.1 Stav vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji

Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP), pro které je možné zřídit ve škole funkci asistenta pedagoga, se mohou vzdělávat ve školách samostatně pro ně zřízených, tedy formou speciálního vzdělávání nebo v běžných školách se speciálními třídami pro tyto žáky formou inkluzivního vzdělávání.

Údaje v grafech 3.1-3.4 zaznamenávají pro srovnání počty dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a počty škol, ve kterých se tito žáci vyskytují, v regionálním školství v jednotlivých okresech Olomouckého kraje. Regionální školství zahrnuje předškolní, základní, střední a vyšší odborné školství.

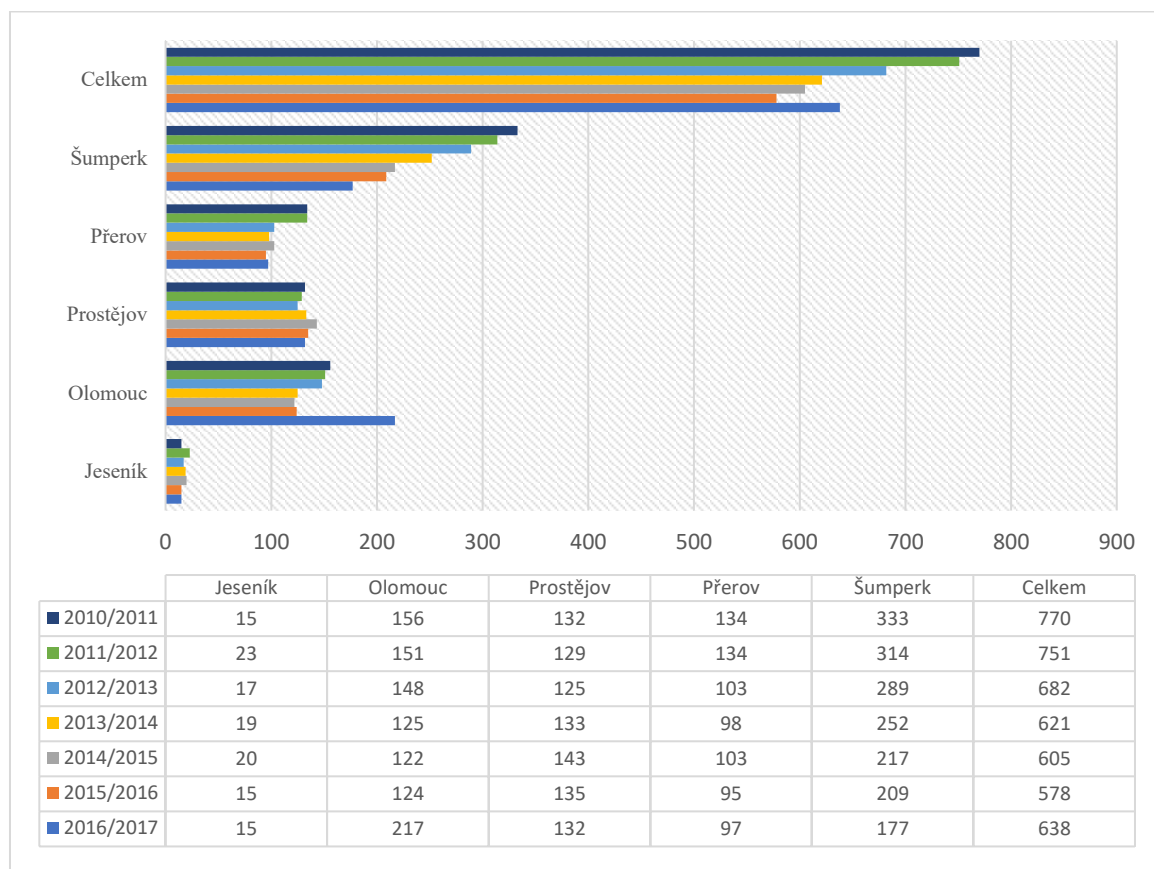
Graf 3.1: Počty dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti se SVP v okresech Olomouckého kraje v letech 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2019; vlastní zpracování

Z výchozího grafu 3.1 si můžeme všimnout, že počty dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně pro ně zřízených mají v pozorovaném období spíše klesající tendenci, avšak rozdíly mezi lety v jednotlivých okresech nejsou tak výrazné. Největší skok je zaznamenán v Olomouci, kdy ve školním roce 2016/2017 počet dětí, žáků a studentů se SVP klesl o 110. Od školního roku 2010/2011 do posledního pozorovaného roku 2016/2017 klesly v Olomouckém kraji téměř o čtrnáct procent z původních 3043 na 2627 dětí, žáků a studentů se SVP. Počty dětí, žáků a studentů se SVP klesly ve všech pozorovaných okresech Olomouckého kraje kromě okresu Přerov, kde počet vzrostl o 67 dětí, žáků a studentů se SVP ze 485 na číslo 552. Dle mého úsudku může být jedním z faktorů poklesu například mírný pokles počtu obyvatel nebo porodnosti v Olomouckém kraji.

Graf 3.2: Počty dětí, žáků a studentů se SVP v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji - srovnání 2011-2017

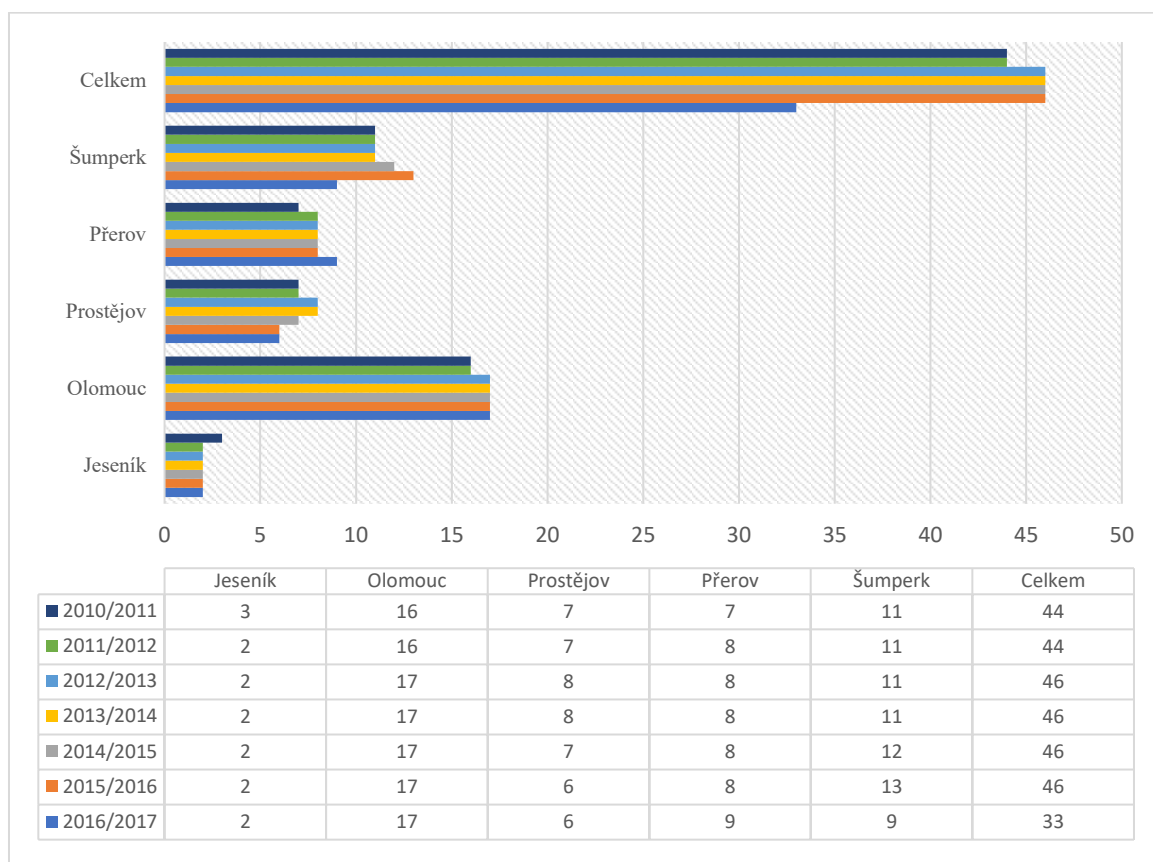

Zdroj: Olomoucký kraj, 2019; vlastní zpracování

Z grafu 3.2 se dozvídáme, že počty dětí, žáků a studentů se SVP v druhé pozorované kategorii, tedy v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP byly oproti první kategorii daleko nižší. Inkluze je totiž stále v měřeném období zaváděným novodobým trendem a počty jsou tak daleko nižší než počty dětí ve speciálních školách.

V této kategorii vzrostly v posledním pozorovaném roce oproti prvnímu roku pozorování počty dětí, žáků a studentů se SVP pouze v Olomouci a to o celkem o 61 dětí. Počty dětí v Jeseníku a Prostějově zůstaly stejné. A v Přerově a Šumperku dokonce klesly, a to v Přerově o 37 dětí a v Šumperku dětí o 156 dětí. V celkovém součtu pak počet klesl o 132 dětí, žáků a studentů se SVP ze 770 dětí na 638 dětí celkem.

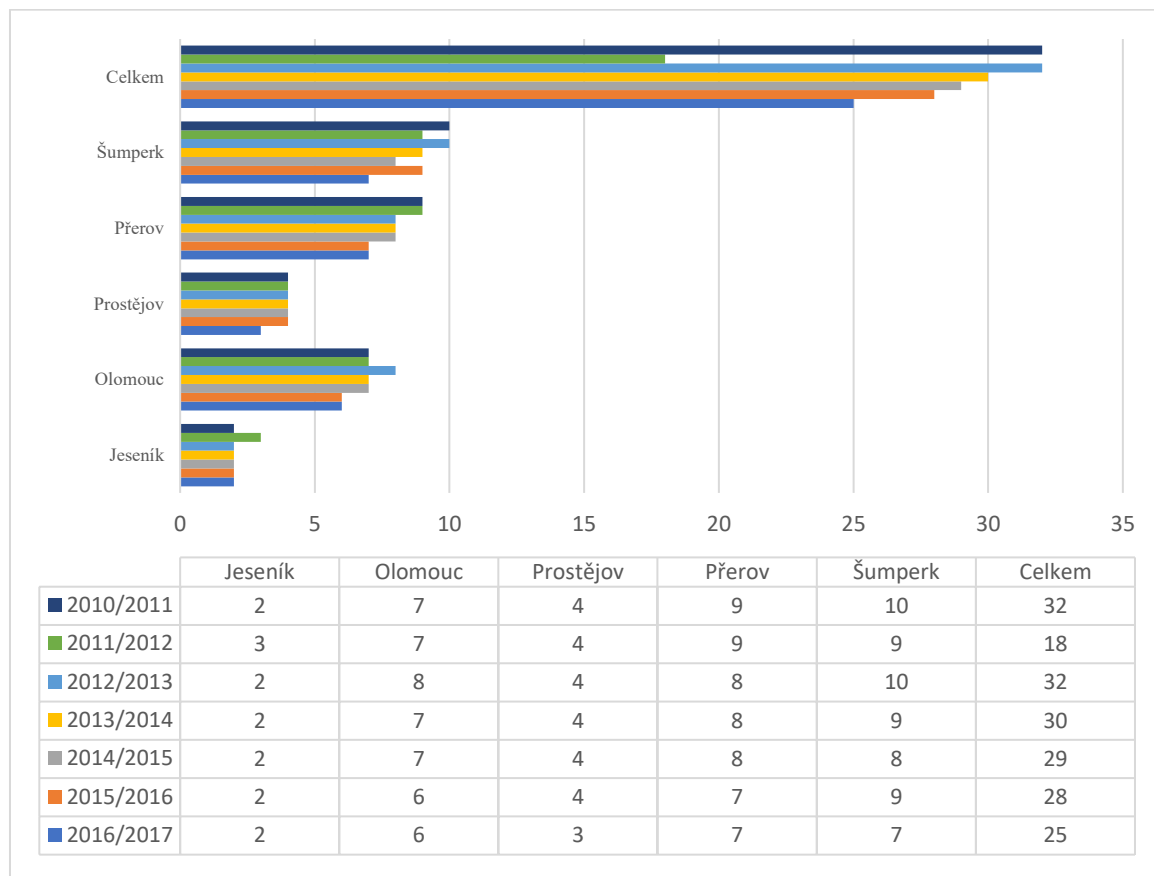
Graf 3.3: Vývoj počtu škol samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2019; vlastní zpracování

V pozorovaném období 2010/2011–2016/2017 klesl také počet škol samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP. Celkové rozdíly v porovnání mezi jednotlivými lety v okresech Olomouckého kraje jsou spíše nepatrné. Nejvíce škol se nachází v Olomouci a nejméně v Jeseníku. V celkovém součtu se pak jedná o pokles ze 44 škol na 33 škol, tedy pokles celkem o 11 škol v oblasti speciálního vzdělávání v Olomouckém kraji.

Graf 3.4: Vývoj počtu běžných škol se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2019; vlastní zpracování

Graf 3.4 má obdobnou tendenci jako ten předchozí. Zde se jedná o školy se speciálními třídami pro děti, žáci a studenty se SVP. Tedy o oblast inkluzivního vzdělávání. Rozdíly v porovnání mezi jednotlivými lety v okresech Olomouckého kraje jsou také spíše nepatrné. Celkem za pozorované období počet škol klesl ze 32 škol na 25 škol, tedy celkem o 7 škol v této kategorii v Olomouckém kraji.

Souhrnně lze tedy říci, že počty škol samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, počty běžných škol se speciálními třídami zřízenými pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami a počty dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v obou těchto typech škol měly ve školních letech 2010/2011 – 2016/2017 klesající tendenci.

3.2 Vývoj počtu asistentů pedagoga v krajích České republiky v letech 2010-2017

Do roku 2015, tedy před účinností novely zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se dnešní děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami kategorizovali jako *žáci se zdravotním postižením* a *žáci se sociálním znevýhodněním*.

Žáci se zdravotním postižením se pro účely tohoto zákona definovali jako žáci s mentálním, tělesným, zrakovým a sluchovým postižením, vadami řeči, souběžným postižením více vadami, autismem a vývojovými poruchami učení a chování.

Žáci se sociálním znevýhodněním definoval zákon jako žáci z rodinného prostředí s nízkým sociálně kulturním postavením a s ohrožením sociálně patologickými jevy. Byla jim nařízena ústavní výchova nebo uložena ochranná výchova nebo se jednalo o azylanty a účastníky řízení o udělení azylu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu.

Od školního roku 2016/2017 se tedy kategorie ruší. Asistenty pedagoga lze rozdělit na asistenty pedagoga výhradně pro děti/žáky/studenty podle § 16 odst. 9 školského zákona, jenž popisuje ty děti, žáky a studenty, kteří jsou zařazeni do kategorie speciálního vzdělávání podrobně definovaným v podkapitole 2.2.1 Vývoj a vzdělávací koncepce speciálního a inkluzivního vzdělávání. Pojmy jsem však ponechala pro správné srovnání původní.

Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením v rámci speciálního vzdělávání a pro žáky se sociálním znevýhodněním v rámci inkluzivního vzdělávání se v jednotlivých krajích České republiky každým rokem liší. Uvádím proto vývoj počtů asistentů pedagoga v regionálním školství ve všech krajích České republiky zaznamenaný dle dostupnosti dat od školního roku 2010/2011 do 2016/2017. Hodnoty představují počet fyzických osob asistentů pedagoga. Jak uvádím v podkapitole 3.2, každý asistent pedagoga jako jedna fyzická osoba může pracovat na 0,25-1,0 úvazku. Součty přepočtených úvazků jsou tedy v porovnání s fyzickými osobami málo vypovídající.

Tabulka 3.1: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých krajích České republiky ve školním roce 2010/2011

Kraj	Asistent pedagoga (fyzické osoby)
------	-----------------------------------

	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Hlavní město Praha	528	25
Středočeský kraj	479	52
Jihočeský kraj	291	27
Plzeňský kraj	266	21
Karlovarský kraj	138	27
Ústecký kraj	333	85
Liberecký kraj	111	27
Královéhradecký kraj	318	23
Pardubický kraj	213	23
Vysočina	330	15
Jihomoravský kraj	609	51
Olomoucký	353	47
Zlínský	272	20
Moravskoslezský kraj	530	100
Česká republika celkem	4771	543

Zdroj: MŠMT, 2011; vlastní zpracování, 2019

Z výše uvedené tabulky 3.1 můžeme vyčíst, že počet asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením byl několikanásobně vyšší, celkem 4771, než počet asistentů pedagoga pro žáky sociálně znevýhodněné, těch bylo pouze 543. Tedy hlavní část asistentů pedagoga pracuje se žáky v oblasti speciálního vzdělávání, jelikož se v případě inkluzivního vzdělávacího systému jedná o stále se zapracovávající novodobý trend. V případě asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním dosahuje nejvyššího počtu asistentů pedagoga Moravskoslezský kraj, celkem 100 a nejméně asistentů pedagoga je v našem na počet obyvatel nejmenším kraji Vysočina, celkem 15.

Asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením je nejvíce v Jihomoravském kraji, celkem 609, dále v Moravskoslezském kraji 530 asistentů pedagoga, v Praze o dva méně - 528 asistentů pedagoga a 479 ve Středočeském kraji. Naopak nejméně asistentů pedagoga bylo ve sledovaném roce v Libereckém kraji, a to 111, v Karlovarském 138 asistentů pedagoga.

Tabulka 3.2: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých krajích České republiky ve školním roce 2011/2012

Kraj	Asistent pedagoga (fyzické osoby)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Hlavní město Praha	586	30
Středočeský kraj	590	51
Jihočeský kraj	329	27
Plzeňský kraj	359	25
Karlovarský kraj	159	25
Ústecký kraj	336	95
Liberecký kraj	124	28
Královéhradecký kraj	324	24
Pardubický kraj	231	27
Vysočina	374	14
Jihomoravský kraj	716	47
Olomoucký	355	46
Zlínský	321	16
Moravskoslezský kraj	582	110
Česká republika celkem	5386	565

Zdroj: MŠMT, 2012; vlastní zpracování, 2019

V následujícím školním roce 2011/2012 z tabulky vyplývá, že počet asistentů pedagogů pro žáky se zdravotním postižením je oproti počtu asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním za celou Českou republiku stále mnohonásobně vyšší. Obě hodnoty oproti předchozímu roku vzrostly.

Nejvíce asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním pracovalo v tomto školním roce taktéž jako v roce předchozím v Moravskoslezském kraji. Počet asistentů pedagoga zde byl 110. A nejméně asistentů pedagoga bylo jako v roce předchozím v kraji

Vysočina, a to 14, zde dokonce počet o jednoho asistenta pedagoga oproti školnímu roku 2010/2011 klesl.

Nejvíce asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením se vyskytovalo v Jihomoravském kraji, a to celkem 716, jejichž počet právě v tomto kraji vzrostl oproti předchozímu roku o více než 100. Nejméně jich pracovalo v kraji Libereckém, celkem 124, což je o 13 více, než tomu bylo v roce předchozím.

Tabulka 3.3: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých krajích České republiky ve školním roce 2012/2013

Kraj	Asistent pedagoga (fyzické osoby)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Hlavní město Praha	646	37
Středočeský kraj	673	72
Jihočeský kraj	395	38
Plzeňský kraj	401	27
Karlovarský kraj	186	28
Ústecký kraj	391	100
Liberecký kraj	136	26
Královéhradecký kraj	346	25
Pardubický kraj	231	35
Vysočina	306	11
Jihomoravský kraj	848	47
Olomoucký	407	52
Zlínský	345	19
Moravskoslezský kraj	655	93
Česká republika celkem	5966	610

Zdroj: MŠMT, 2013; vlastní zpracování, 2019

Z tabulky je viditelné, že ve školním roce 2012/2013 počet asistentů pedagoga v celé ČR v obou kategoriích znovu vzrost, tentokrát dosahoval počet asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením čísla 5966 a pro žáky se sociálním znevýhodněním 610.

V oblasti inkluzivního vzdělávání tentokrát dosáhl nejvyššího počtu asistentů pedagoga Ústecký kraj a to 100 asistentů pedagoga. V Moravskoslezském kraji asistentů oproti předchozímu školnímu roku ubylo na číslo 93. Nejméně asistentů pedagoga pracovalo stále v kraji Vysočina a to 11 asistentů.

V oblasti speciálního vzdělávání působilo nejvíce asistentů jako i v předchozích dvou školních letech v Jihomoravském kraji, kde počet vzrost na 848 asistentů pedagoga a nejméně v kraji Libereckém, 136 asistentů pedagoga.

Tabulka 3.4: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých krajích České republiky ve školním roce 2013/2014

Kraj	Asistent pedagoga (fyzické osoby)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Hlavní město Praha	756	51
Středočeský kraj	815	59
Jihočeský kraj	435	33
Plzeňský kraj	477	15
Karlovarský kraj	233	32
Ústecký kraj	481	92
Liberecký kraj	154	32
Královéhradecký kraj	382	34
Pardubický kraj	234	24
Vysočina	331	9
Jihomoravský kraj	972	43
Olomoucký	446	56
Zlínský	392	13
Moravskoslezský kraj	755	89
Česká republika celkem	6863	582

Ve školním roce 2013/2014 můžeme vypořádat nepatrný úbytek asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním, oproti předchozímu roku jejich počet klesl o 29, a to na číslo 582.

V Ústeckém kraji působilo jako v roce předchozím nejvíce asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním, celkem 92. Oproti předchozímu roku tedy počet o 8 klesl.

V Moravskoslezském kraji počet taktéž klesl, a to na 89 asistentů pedagoga. Nejméně těchto asistentů pedagoga pracovalo, jako i v předchozích letech, v kraji Vysočina, celkem 9.

V rámci speciálního vzdělávání jako i v předchozích sledovaných letech obsadil první příčku v počtu Jihomoravský kraj a to s 972 asistenty pedagoga a Liberecký kraj s počtem nejnižším a to 154 asistentů pedagoga. Obě hodnoty oproti roku předchozímu vzrostly.

Tabulka 3.5: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých krajích České republiky ve školním roce 2014/2015

Kraj	Asistent pedagoga (fyzické osoby)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Hlavní město Praha	906	83
Středočeský kraj	940	88
Jihočeský kraj	511	31
Plzeňský kraj	579	13
Karlovarský kraj	309	34
Ústecký kraj	562	107
Liberecký kraj	194	38
Královéhradecký kraj	423	75
Pardubický kraj	266	31
Vysočina	366	10
Jihomoravský kraj	1212	41
Olomoucký	552	63

Zlínský	435	16
Moravskoslezský kraj	900	88
Česká republika celkem	8155	718

Zdroj: MŠMT, 2015; vlastní zpracování, 2019

V tomto sledovaném roce počet asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním vzrostl na 718 a počet asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením na 8155.

Jako i v předchozích dvou letech, nejvíce asistentů pedagoga v rámci inkluzivního vzdělávání působilo v Ústeckém kraji, a to celkem 107 a nejméně v kraji Vysočina, celkem 10 asistentů pedagoga.

V rámci speciálního vzdělávání nejvyšší počet asistentů pedagoga byl v Jihomoravském kraji, stejně jako i v předchozích sledovaných letech. Počet vzrostl oproti předchozímu roku a to na číslo 1212. Nejméně asistentů pracovalo v Libereckém kraji stejně jako v předchozích letech, počet vzrostl oproti předchozímu roku a to na 194 asistentů pedagoga.

Tabulka 3.6: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých krajích České republiky ve školním roce 2015/2016

Kraj	Asistent pedagoga (fyzické osoby)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Hlavní město Praha	1116	78
Středočeský kraj	1156	111
Jihočeský kraj	549	36
Plzeňský kraj	693	20
Karlovarský kraj	303	31
Ústecký kraj	651	121
Liberecký kraj	223	91
Královéhradecký kraj	489	100
Pardubický kraj	332	36

Vysočina	451	13
Jihomoravský kraj	1416	38
Olomoucký	671	65
Zlínský	492	21
Moravskoslezský kraj	990	89
Česká republika celkem	9532	850

Zdroj: MŠMT, 2016; vlastní zpracování, 2019

V předposledním sledovaném roce vzrostl celkový počet obou kategorií asistentů v České republice oproti roku předchozímu a to na 850 asistentů pedagoga v oblasti inkluze a 9532 asistentů pedagoga v oblasti speciálního vzdělávání.

Asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním působilo jako v předchozím měřeném roce nejvíce v kraji Ústeckém a to 121 a nejméně v kraji Vysočina, celkem 13 asistentů pedagoga.

V oblasti speciálního vzdělávání byla situace také stejná jako v roce předchozím. Nejvyšší počet asistentů sčítal kraj Jihomoravský, v tomto roce celkem 1416 a nejméně kraj Liberecký s 223 asistenty pedagoga.

Tabulka 3.7: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých krajích České republiky ve školním roce 2016/2017

Kraj	Asistent pedagoga (fyzické osoby)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Hlavní město Praha	1270	295
Středočeský kraj	1307	445
Jihočeský kraj	527	190
Plzeňský kraj	755	143
Karlovarský kraj	293	100
Ústecký kraj	742	247
Liberecký kraj	243	149

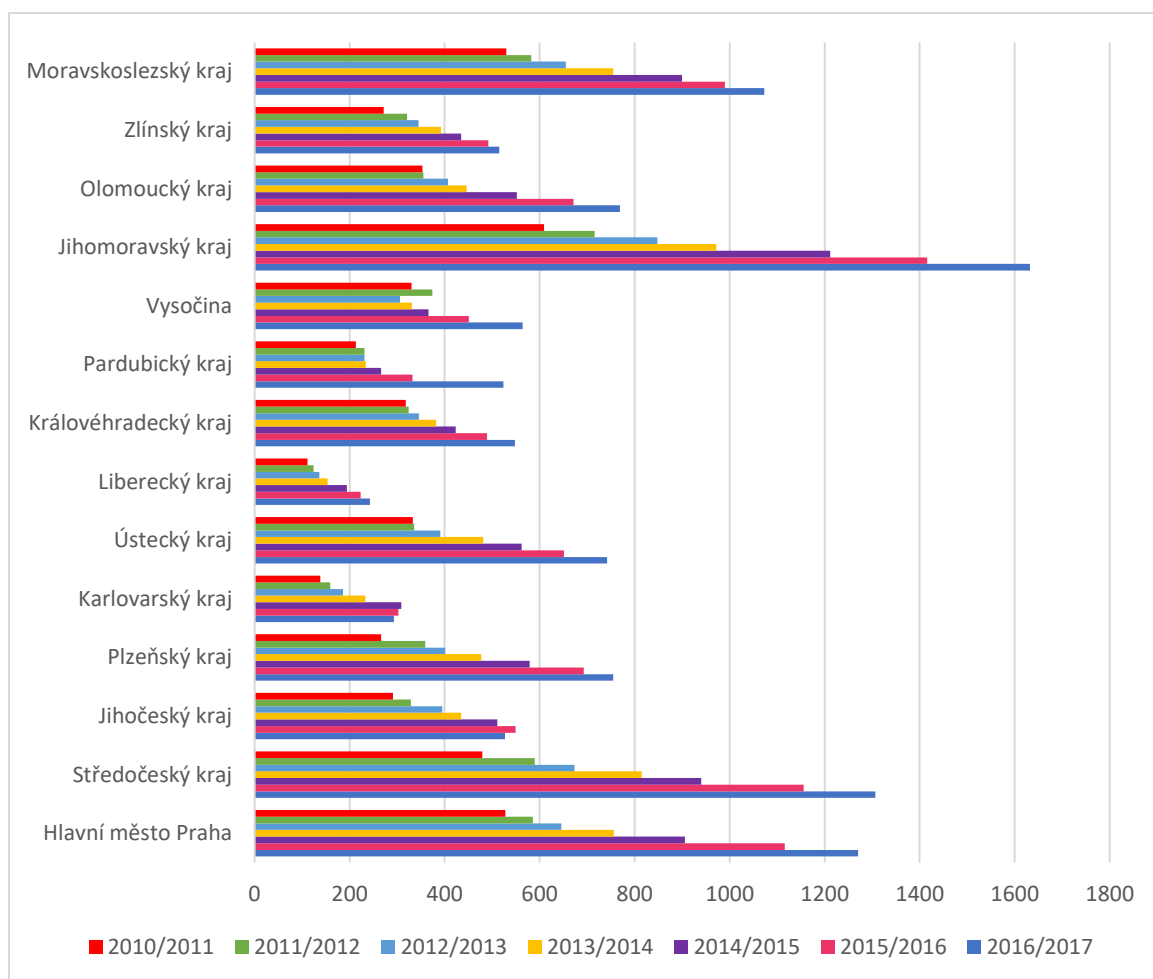
Královéhradecký kraj	548	134
Pardubický kraj	524	139
Vysočina	564	57
Jihomoravský kraj	1632	144
Olomoucký	769	122
Zlínský	515	126
Moravskoslezský kraj	1073	246
Česká republika celkem	10762	2537

Zdroj: MŠMT, 2017; vlastní zpracování, 2019

V posledním sledovaném grafu můžeme vyměnit výrazný vzrůst počtu asistentů pedagoga v oblasti inkluzivního vzdělávání z původních 850 asistentů v roce předchozím na 5237 asistentů. Tento nárůst je způsoben především vydáním zmíněné novely zákona o inkluzi. K této velké změně došlo ve všech krajích ČR.

V oblasti speciálního vzdělávání počet asistentů pedagoga vzrostl, ne však tak výrazným skokem jako tomu bylo v inkluzivním školství. Nadále byl největší počet asistentů zaznamenán v Jihomoravském kraji a nejméně pak v kraji Libereckém.

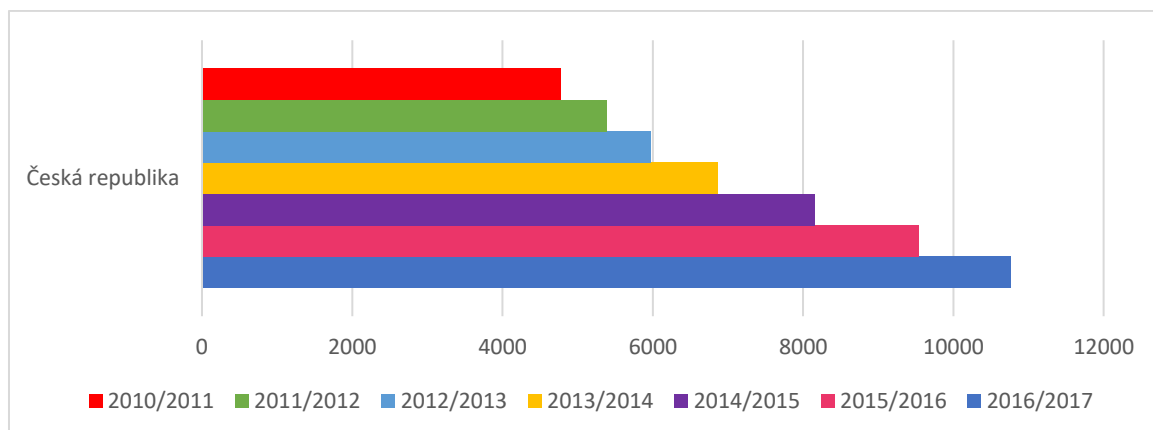
Graf 3.5: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením (fyzické osoby) v jednotlivých krajích České republiky – srovnání 2011-2017

Zdroj: MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Z přiloženého grafu se dozvídáme, že počet asistentů pedagoga v první sledované kategorii, tedy pro žáky se zdravotním postižením, vzrůstal s drobnými výkyvy ve všech krajích České republiky.

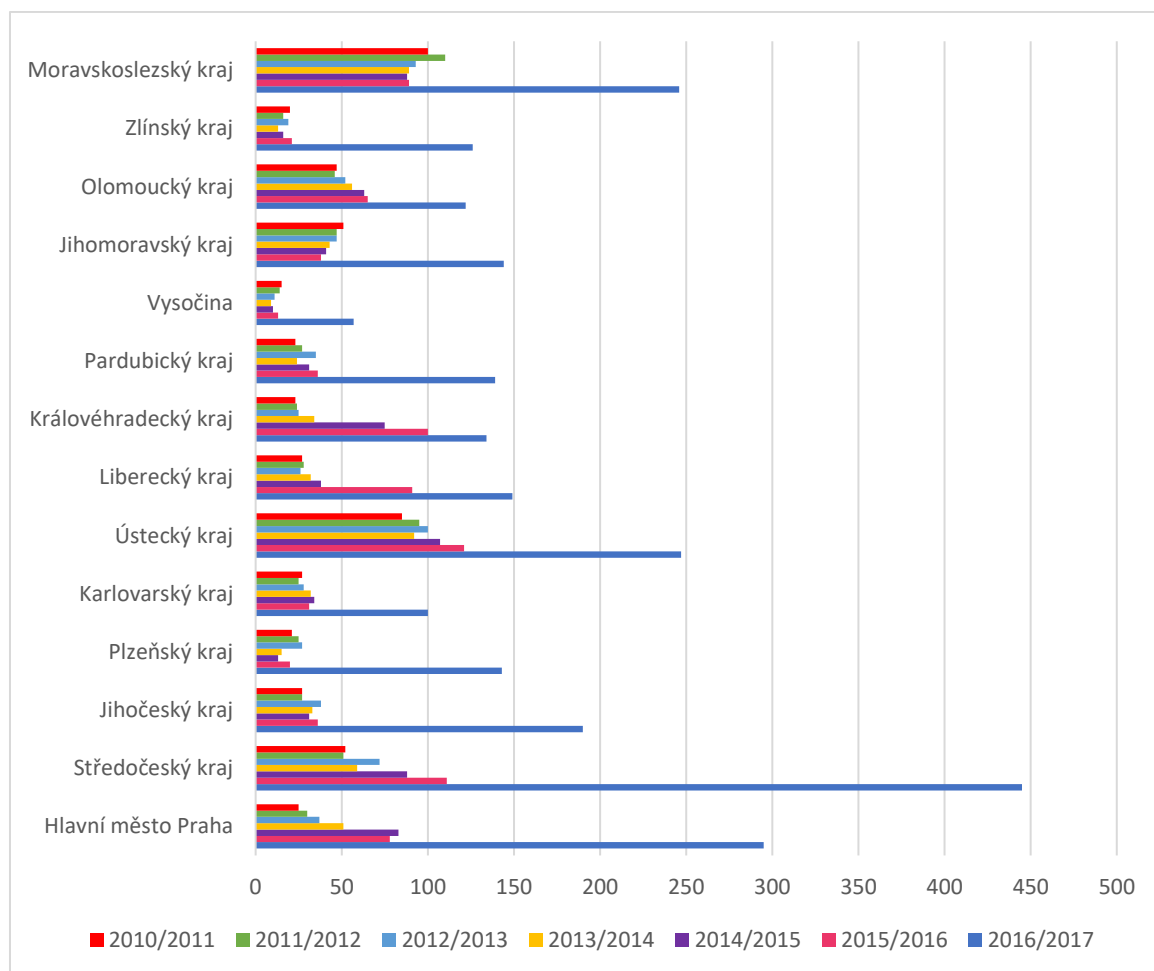
Graf 3.6: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením (fyzické osoby) v České republice – srovnání 2011-2017

Zdroj: MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Souhrnně lze tedy říci, že v České republice počet asistentů v oblasti speciálního vzdělávání vzrůstal téměř rovnoměrným tempem po celé sledované období.

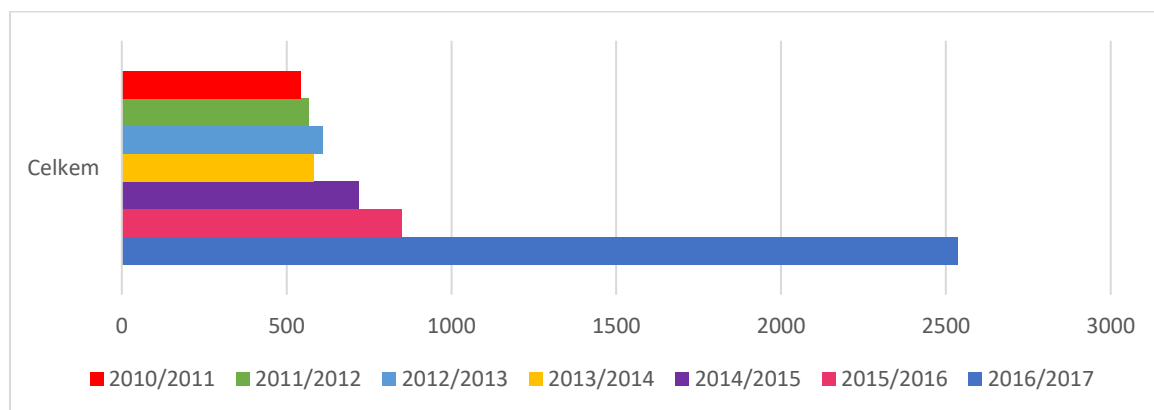
Graf 3.7: Počty asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (fyzické osoby) v jednotlivých krajích České republiky – srovnání 2011-2017

Zdroj: MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Z přiloženého grafu je však patrné, že počet asistentů pedagoga pro druhou kategorii, tedy pro žáky se sociálním znevýhodněním v posledním pozorovaném školním roce 2016/2017, kdy bylo společné vzdělávání (inkluze) ukotveno v Zákoně o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných který v témže školním roce, vzrostl oproti předchozímu roku v jednotlivých krajích České republiky téměř třikrát.

Graf 3.8: Počty asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (fyzické osoby) v České republice – srovnání 2011-2017

Zdroj: MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Dle grafu 3.8 souhrnně v celé České republice byl tedy zaznamenán výrazný vzrůst počtu asistentů pedagoga v oblasti inkluzivního vzdělávání.

Jak můžeme tedy vypočítat z tabulek, ve školním roce 2015/2016 působilo celkem v České republice 850 asistentů pedagoga v rámci inkluzivního vzdělávání. Ve školním roce 2016/2017 počet těchto asistentů vzrostl počet asistentů ve všech krajích České republiky, dohromady celkem o 1687. Celkový jejich počet tedy činil 2537 asistentů pedagoga. Největší vzrůst lze vypočítat ve Středočeském kraji, kde jejich počet vzrostl o 334 oproti předchozímu roku, celkem tedy v kraji pracovalo 445 asistentů pedagoga. Nejméně těchto asistentů nadále zůstává v kraji Vysočina, kde jich pracovalo v daném roce celkem 57.

V rámci speciálního vzdělávání byl stále nejvyšší počet asistentů pedagoga v Jihomoravském kraji a to 1632 celkem. Nejméně pak jako za celé sledované období v kraji Libereckém, v tomto roce celkem 243.

Z analýzy ve sledovaném období 2010-2017 tedy vyplývá, že počet asistentů pedagoga v obou kategoriích asistentů v České republice se stále zvyšoval obdobným tempem až na pár výkyvů, které ale nebyly v celkovém zhodnocení zásadní. Nejvýraznějším skokem pak byl poslední rok v oblasti inkluzivního vzdělávání, kdy počet asistentů pedagoga v této oblasti rapidně vzrostl z důvodu vydání nové novely školského zákona týkající se inkluze.

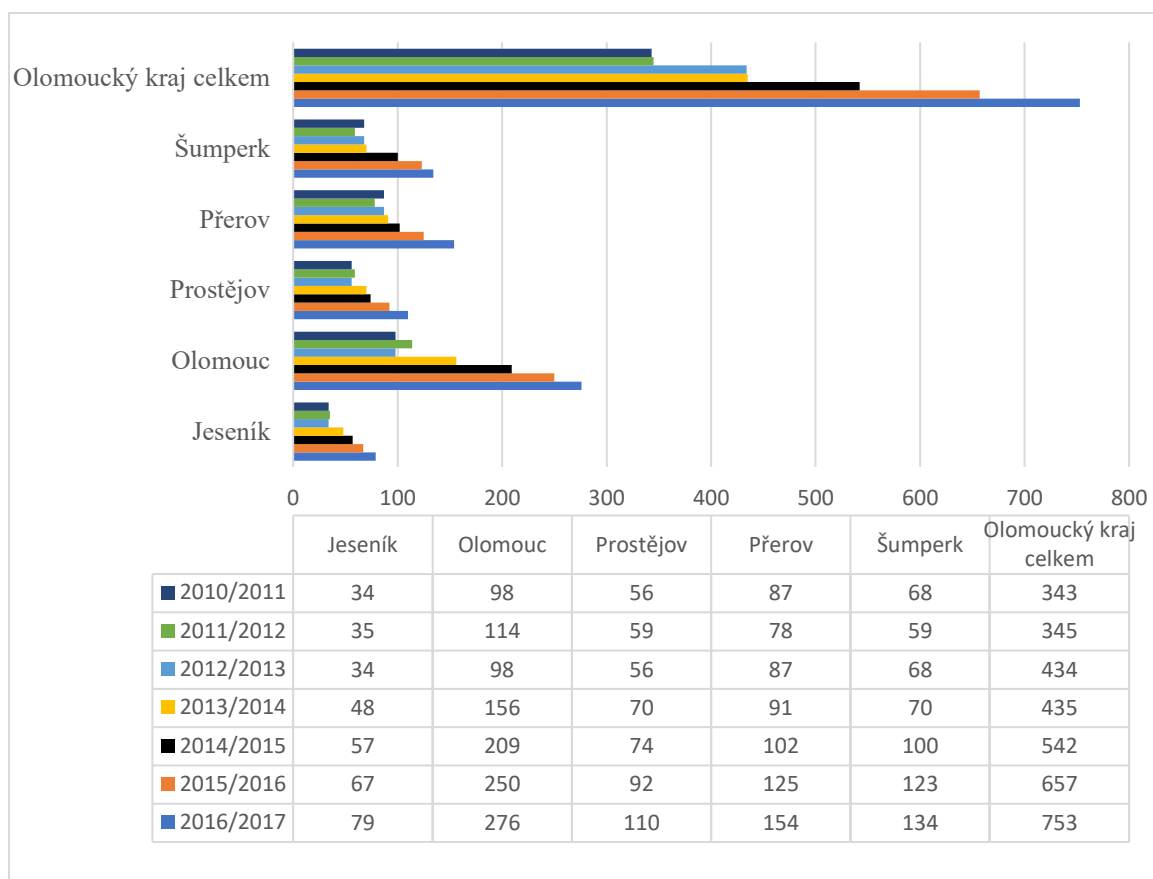
3.3 Vývoj počtu asistentů pedagoga v Olomouckém kraji v letech 2010-2017

Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením, tedy v rámci vzdělávání speciálního a asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním v rámci vzdělávání inkluzivního se samozřejmě neliší jen v jednotlivých krajích, ale také blíže v okresech jednotlivých krajů. Tato práce se zaměřuje na Olomoucký kraj, kde jsou v období 2010-2017 sledovány počty asistentů těchto dvou kategorií a počet dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga, a to v jednotlivých okresech Olomouckého kraje.

3.3.1 Analýza počtů asistentů pedagoga v Olomouckém kraji v letech 2010-2017

Počty asistentů pedagoga se zdravotním postižením a asistentů pedagoga se sociálním znevýhodněním v pozorovaném období se za Olomoucký kraj dle údajů ve Statistických ročenkách MŠMT, uvedených v podkapitole 3.2 a dle Výročních zprávách o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Olomouckém kraji, jež jsou zdroji údajů pro zpracování této podkapitoly, mírně liší. Dle poskytovatelů obou zdrojů se jedná o rozdíl způsobený tím, že Odbor školství a mládeže Krajského úřadu Olomouckého kraje nemá k dispozici statistické údaje o školách zřizovaných MŠMT, které vyvíjejí činnost na jeho území. Z tohoto důvodu nejsou školy zřizované MŠMT v uvedených výročních zprávách zahrnuty.

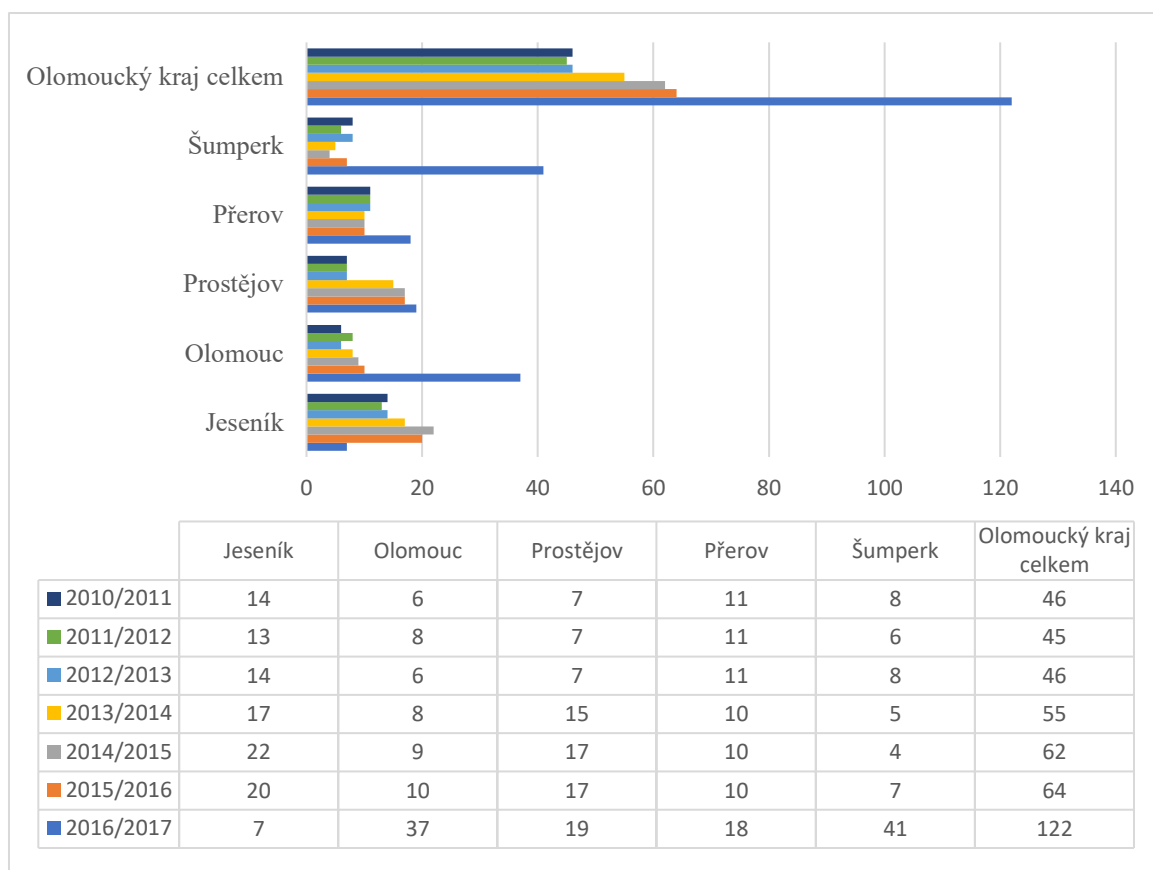
Graf 3.7: Vývoj počtů asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením (fyzické osoby) v jednotlivých okresech Olomouckého kraje – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Dle přiloženého grafu lze vypožorovat, že počty asistentů pro žáky se zdravotním postižením ve všech jednotlivých okresech Olomouckého kraje v měřeném období rostly v podobném tempu. V jednotlivých okresech jsou vidět malé výkyvy, ty však nemají dopad na celkový výsledek. Celkový počet asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením vzrostl v Olomouckém kraji ze 343 asistentů pedagoga v prvním sledovaném roce na číslo 753 v posledním sledovaném roce, tedy vzrostl celkem o 410 asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením. Růst téměř lineárně a s malými výkyvy počtů asistentů pedagoga se zdravotním postižením odpovídá celkovému růstu v celé České republice v podkapitole 3.3.

Graf 3.8: Vývoj počtů asistenta pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (fyzické osoby) v jednotlivých okresech Olomouckého kraje – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Počty asistentů pedagoga se sociálním znevýhodněním, tedy z oblasti inkluzivního vzdělávání jsou stejně tak jako počty dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami v Olomouckém kraji daleko nižší než počty těchto asistentů a dětí ve speciálním vzdělávání, které funguje daleko déle než to inkluzivní.

Růst byl zaznamenán ve všech okresech Olomouckého kraje v posledním měřeném roce oproti prvnímu měřenému roku vyjma Jeseníku, kde počet asistentů klesl ze 4 asistentů v roce 2010/2011 na 7 asistentů v roce 2016/2017

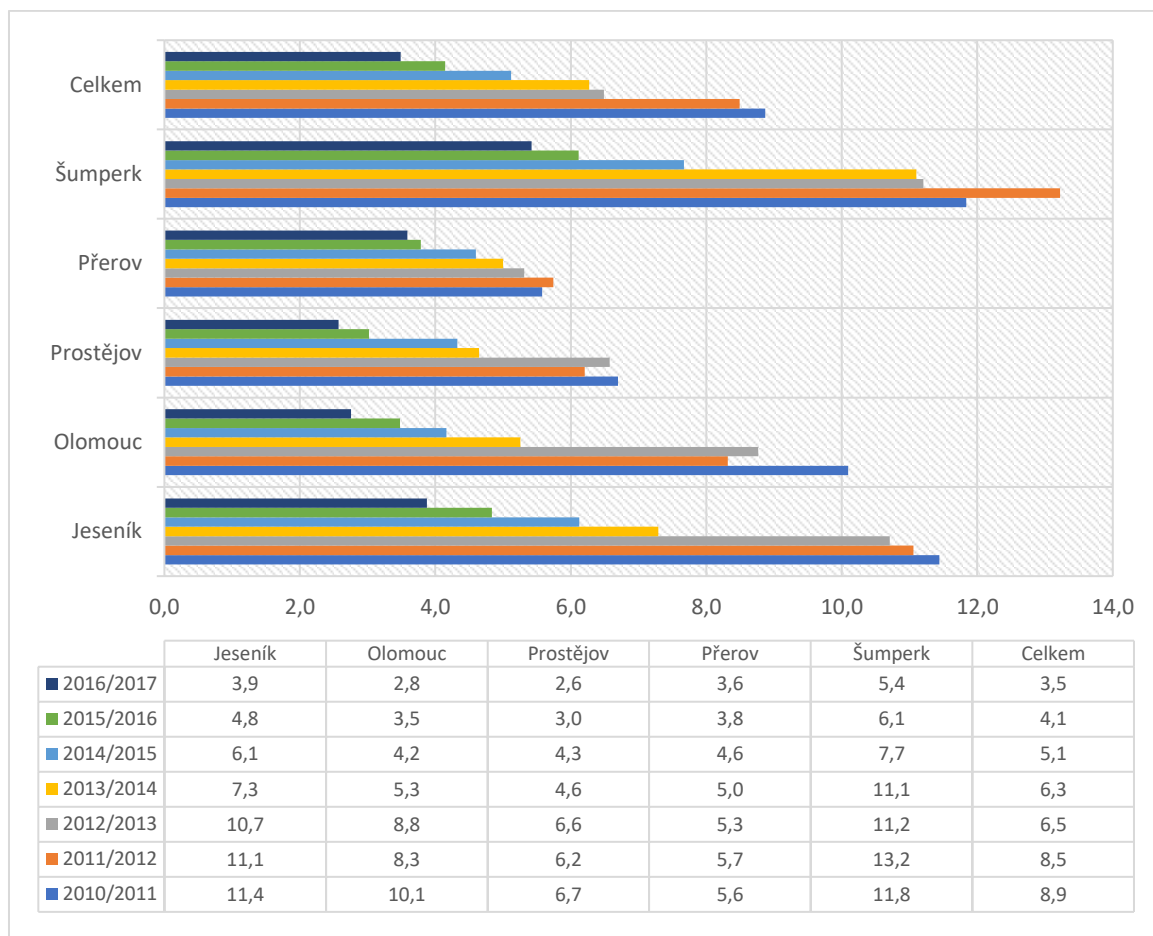
Počty asistentů pedagoga se sociálním znevýhodněním v Olomouckém kraji vzrostly v posledním měřeném roce nejvíce a to téměř dvojnásobně z důvodu novely školského inkluzivního zákona. Graf tedy odpovídá celkovému vývoji asistentů pedagoga se sociálním znevýhodněním souhrnně v celé České republice v podkapitole 3.3

Závěrem lze tedy konstatovat, že vývoj počtu asistentů pedagoga pro obě výše uvedené kategorie v Olomouckém kraji v zásadě odpovídá celkovému vývoji v České republice uvedeným v podkapitole 3.3.

3.3.2 Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga v Olomouckém kraji v letech 2010 – 2017

Z předchozích pozorování lze vyjádřit kolik dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami připadá na jednoho asistenta pedagoga. Dle podkapitoly 3.2.3 se může jeden asistent pedagoga věnovat více než jednomu dítěti, žáku nebo studentovi se speciálními vzdělávacími potřebami. V inkluzivním školství je však častějším jevem poměr jednoho asistenta k jednomu žákovi. Pro srovnání ale uvádím obě kategorie, tedy vývoj počtu v inkluzivním i speciální školství a souhrnný vývoj v Olomouckém kraji.

Graf 3.9: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP – srovnání 2011-2017

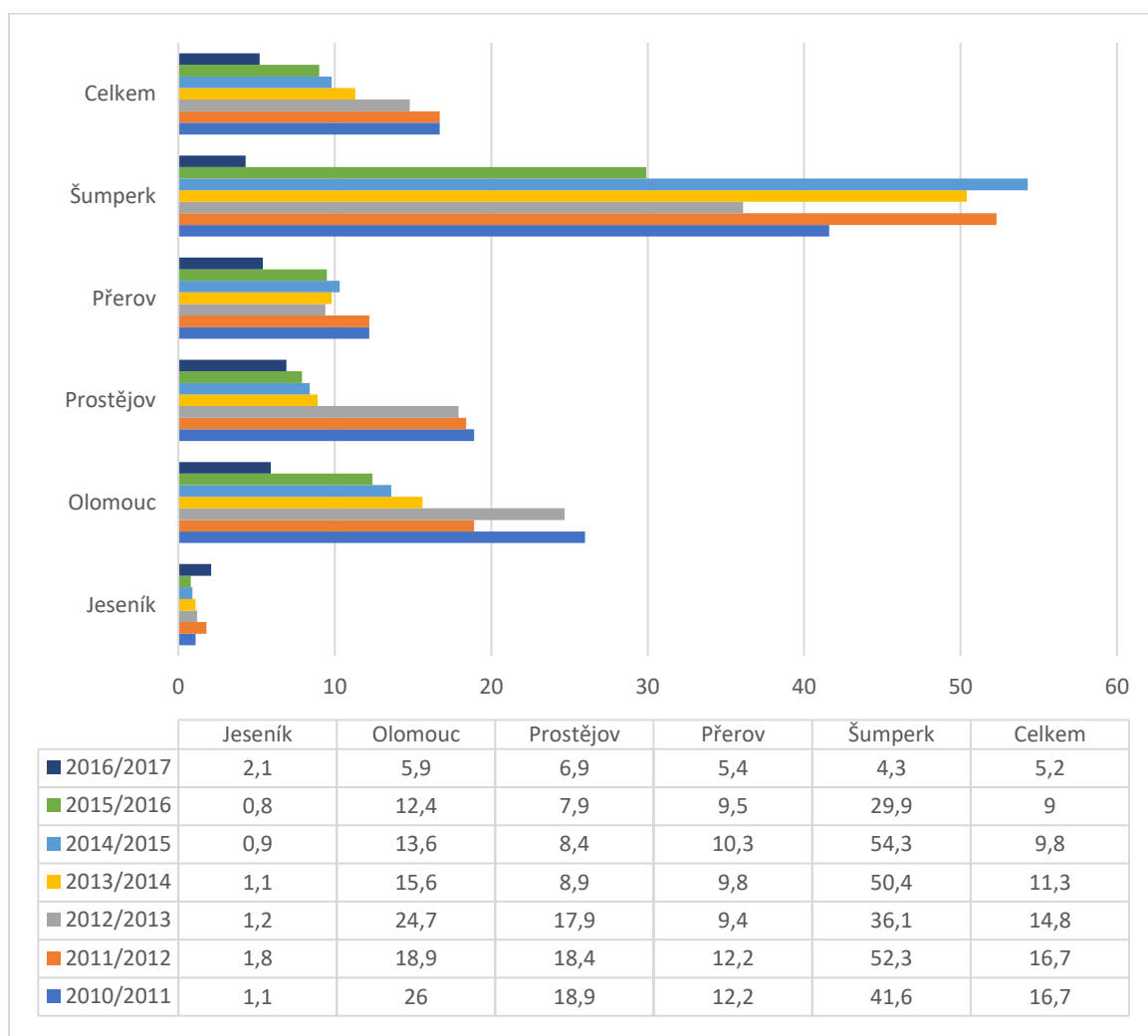
Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Z grafu 3.9 je zřejmé, že počet dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami připadající na jednoho asistenta pedagoga ve speciálním školství během pozorovaného období klesl ve všech pěti okresech Olomouckého kraje.

Nejvyšší počet dětí žáků a studentů se SVP na jednoho asistenta pedagoga byl zaznamenán ve školním roce 2011/2012 v Šumperku a to celkem 13,2 a nejméně pak tomu bylo v posledním sledovaném roce v Prostějově a to 2,6 a v Olomouci ten samý rok o 0,2 více, tedy 2,8.

Souhrnně tedy v Olomouckém kraji počet dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga poklesl z čísla 8,9 na číslo 3,5 v posledním roce měření.

Graf 3.10: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP – srovnání 2011-2017

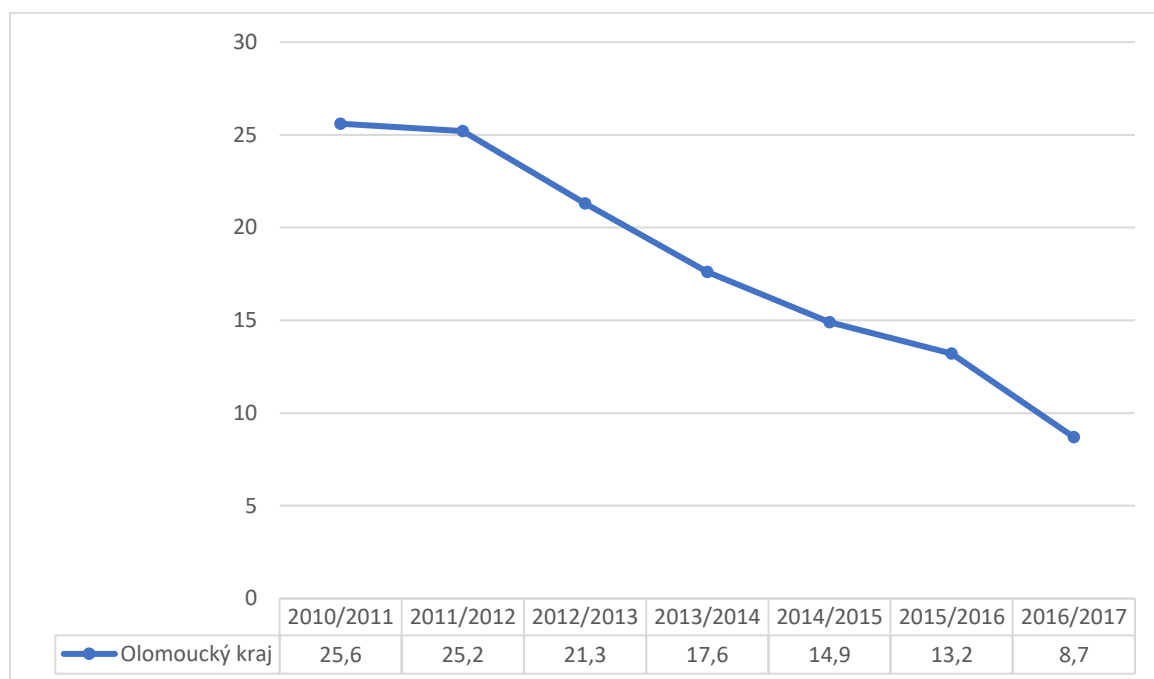

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Z grafu 3.10 lze vidět, že počty dětí, žáků a studentů se SVP, které připadají na jednoho asistenta v oblasti inkluzivního vzdělávání, klesly také ve všech okresech kraje Olomouckého s výjimkou Jeseníku, kde se nepatrně zvýšily z čísla 1,1 odpovídajícímu prvnímu měřenému roku na číslo 2,1 z posledního měřeného roku.

Celkový trend v kraji byl také klesající z původních 16,7 na 5,2 dětí, žáků a studentů se SVP.

Graf 3.11: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Z posledního grafu 3.11 je zřejmé, že počet dětí, žáků a studentů se SVP, které připadají na jediného asistenta pedagoga v celém Olomouckém kraji v obou sledovaných kategoriích měl v pozorovaném období, tedy ve školních letech 2010/2011 – 2016/2017, klesající tendenci. Na tento výsledek má vliv především celkový pokles počtu, dětí žáků a studentů se SVP v Olomouckém kraji, který znázorňují grafy 3.1 a 3.2.

4 Zhodnocení využívání asistenta pedagoga ve vybraných školách v Olomouckém kraji

Z předchozí analýzy vyplývá, že asistent pedagoga působí ve všech krajích České republiky, přičemž v Olomouckém kraji je v závěru analýzy v kategorii pro žáky se zdravotním postižením dle počtu asistentů mezi všemi kraji ČR na 5. místě a v kategorii pro žáky se sociálním znevýhodněním na 12. místě. Tato kapitola práce uvádí souhrnné zhodnocení využívání asistentů pedagoga v Olomouckém kraji a ve vybraných školních zařízeních – Základní a Střední škola CREDO, o.p.s. a Základní škola Dub nad Moravou. Práce také nastiňuje hlavní bariéry, rizika práce asistenta pedagoga a jejich možná řešení

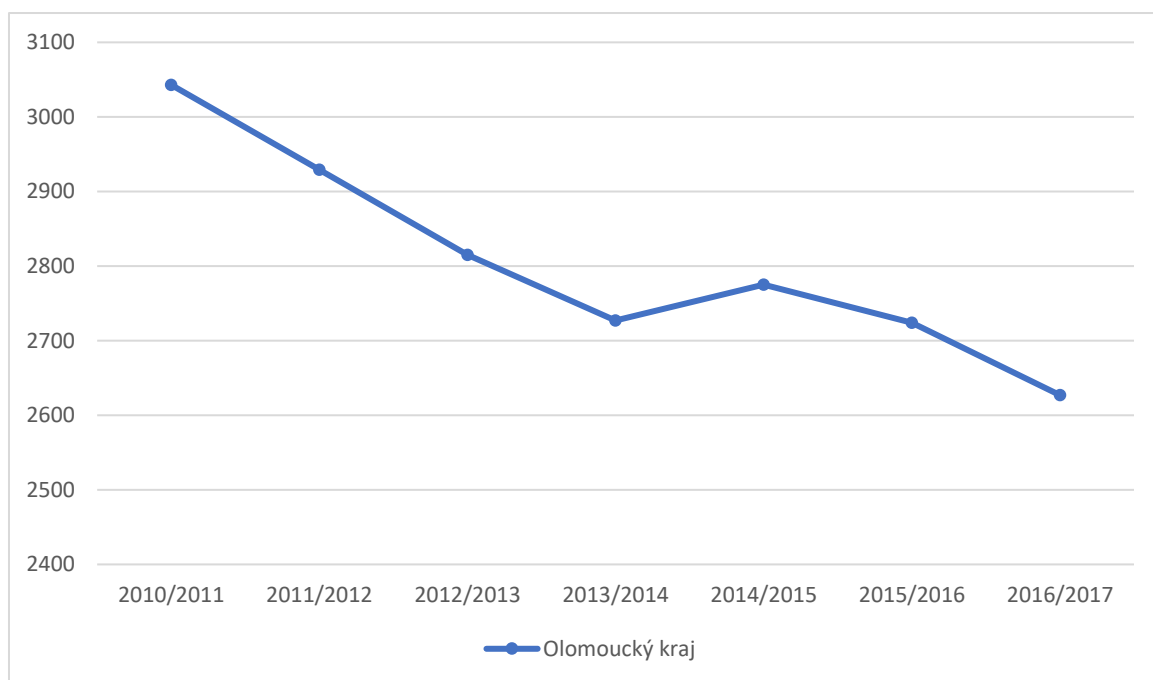
4.1 Zhodnocení využívání asistenta pedagoga v oblasti speciálního vzdělávání v Olomouckém kraji

V oblasti speciálního vzdělávání Olomouckého kraje sledujeme vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP, škol, asistentů pedagoga a vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga.

4.1.1 Využívání asistentů pedagoga

Z grafu 4.1 je jasné vidět, že počet dětí, žáků a studentů se SVP, které se vzdělávají ve speciálním školství v Olomouckém kraji za sledované období 2010/2011 – 2016/2017 rapidně klesl. Jen ve školním roce 2014/2015 byl zaznamenán mírný vzestup oproti roku předchozímu.

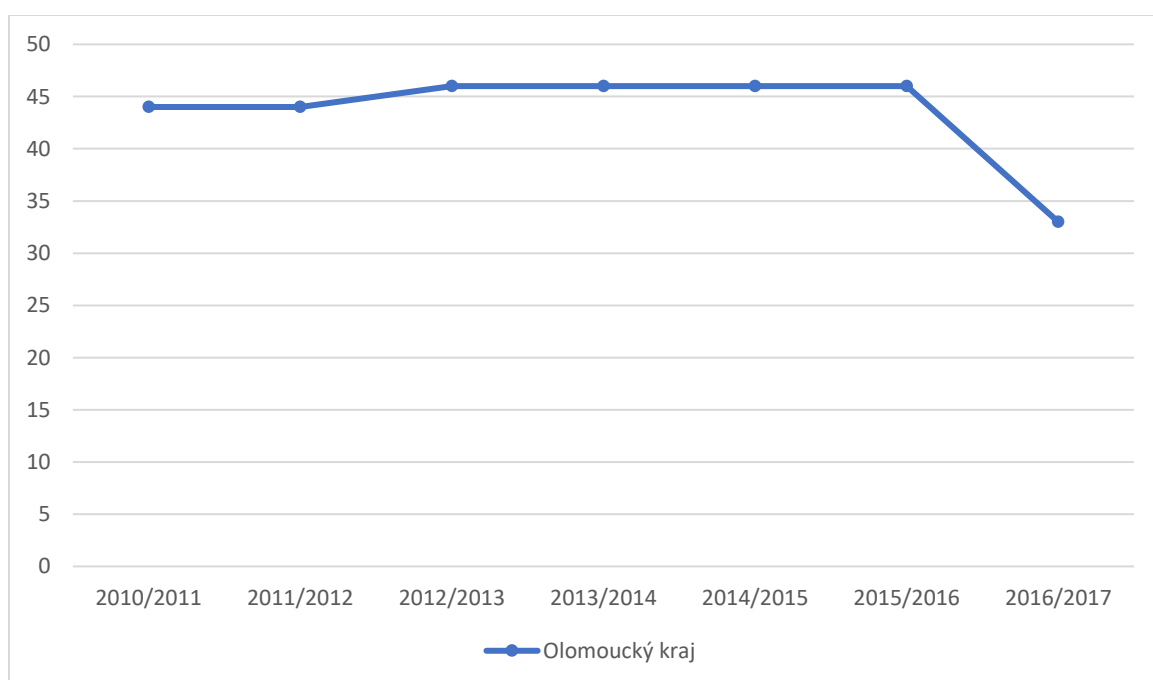
Graf 4.1: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji v letech 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Vývoj počtu škol ve speciálním školství měl trochu jiný průběh než vývoj počtu dětí, avšak výsledek měření je stejný – pokles. Počet škol v druhém sledovaném roce oproti roku předchozímu mírně poklesl, poté vzrostl a tři roku se udržel na stejné hodnotě, avšak v posledním roce měření byl zaznamenán významný pokles oproti všem měřeným rokům.

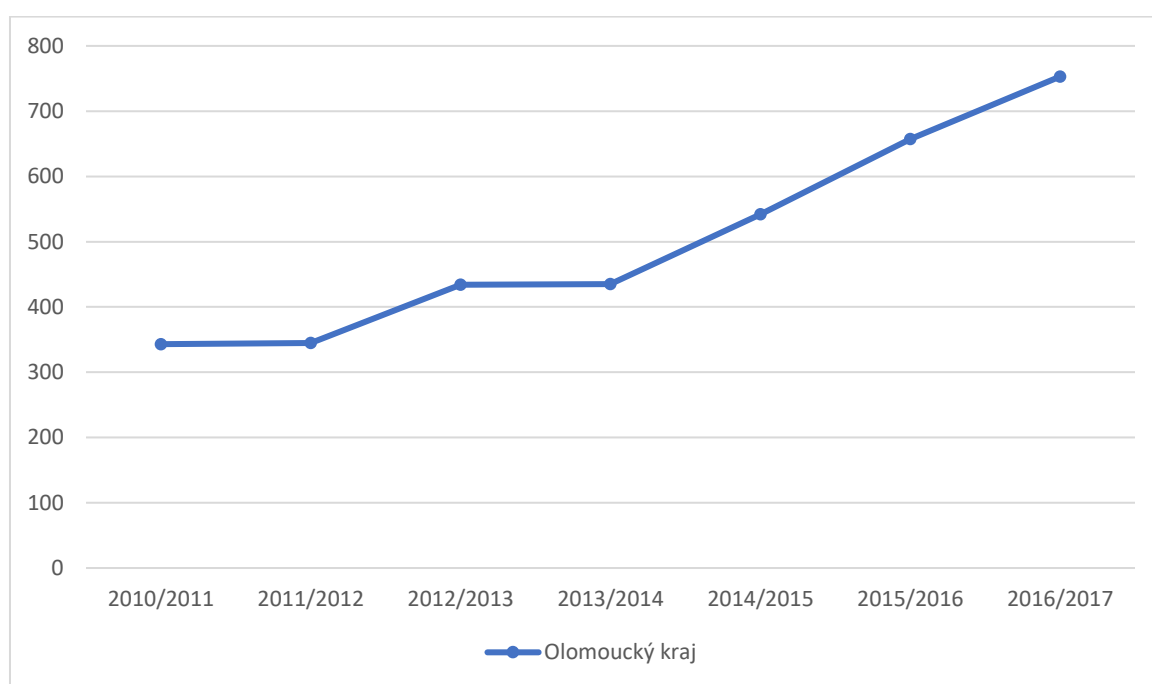
Graf 4.2: Vývoj počtu škol samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Počet asistentů pedagoga v oblasti speciálního vzdělávání v Olomouckém kraji vzrůstal obdobným tempem bez větších výkyvů po celé mnou sledované období, tedy od školního roku 2010/2011 až do 2016/2017. Trend byl tedy stejný jako v celé České republice tak jako je to viditelné v podkapitole 3.2.

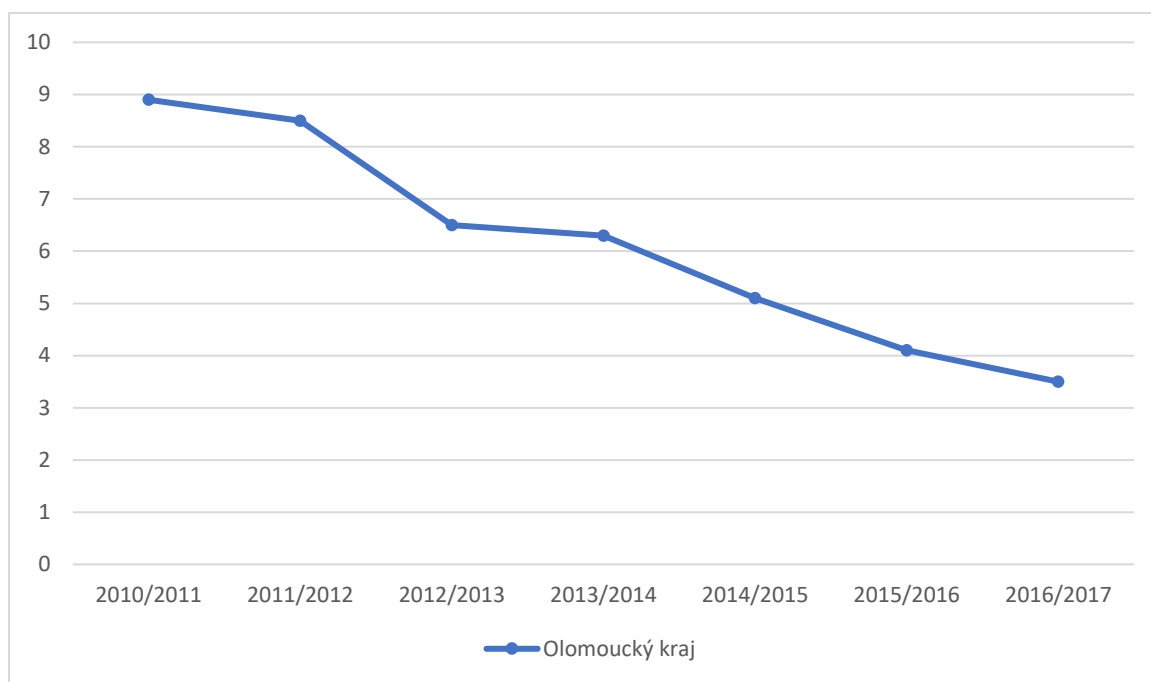
Graf 4.3: Vývoj počtů asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením (fyzické osoby) v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP, které připadají na jednoho asistenta pedagoga jako fyzickou osobou v oblasti speciálního školství měl po celé sledované období klesající tendenci.

Graf 4.4: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

4.1.2 Využívání asistentů pedagoga v Základní a Střední škole CREDO, o.p.s.

Základní a Střední škola CREDO, o.p.s. sídlí na ulici Mozartova 43 v Olomouci a je školou pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami od 6 do 26 let věku. Škola realizuje vzdělávání ve třech školních vzdělávacích programech pro ZŠ – *Základní škola, Základní škola praktická a Základní škola speciální* a v jednom školním vzdělávacím programu pro SŠ – *Praktická škola dvouletá*. Jedná se o specializované pracoviště s kompenzačními učebními pomůckami, specifickými pracovními metodami s upravenými počty žáků ve třídách zákonnou normou. Výuka probíhá velice individuálně dle možností, schopností a potřeb žáka. V jedné třídě působí 2-3 pedagogičtí pracovníci – speciální pedagog a asistenti pedagoga a je v ní vzděláváno maximálně 6 žáků různých ročníků s různým druhem postižení.

Škola spolupracuje s JITRO Olomouc, o.p.s., která je zároveň jejím zřizovatelem, a která na této adrese poskytuje denní stacionář lidem s mentálním postižením, kombinovaným postižením a poruchami autistického spektra. Pracuje s uživatelem individuálně a věnuje se rozvoji jeho dovedností, které potřebuje k běžnému životu nebo o které projevuje zájem. Podporuje tyto lidi v účasti na kulturním a společenském životě a pomáhá jim rozvíjet různé aktivity. Společnost nabízí tvořivé dílny, kde si klienti mohou zdokonalit jemnou motoriku, kreativitu nebo jednoduše vyplnit svůj volný čas. Dle zájmu bývají otevřeny také kluby, kde se klienti pravidelně scházejí. Ku příkladu se jedná o počítačový klub nebo klub vaření.

V nabídce JITRA jsou také rehabilitační cvičení nebo hippoterapie. Každoročně také pořádá nejrůznější akce.

Škola se dělí se společností JITRO Olomouc o tři bezbariérové budovy. V areálu se nachází zahrada a venkovní hřiště. V těchto třech objektech jsou umístěny klasické třídy, dále prostory denního stacionáře, rehabilitační místnosti, jídelna, počítačová učebna, keramická a dřevařská dílna, kuchyně sloužící k výuce při samoobslužných činnostech, relaxační místnost pro dotykovou terapii, multisenzorická místnost Snoezelen, místnost s vířivou vanou a nakonec kancelářské prostory a bezbariérové toalety. Vedle každé kmenové třídy je umístěna menší místnost, která může sloužit k uklidnění žáka nebo k práci žáka a učitele v nerušeném prostředí od ostatních žáků. Třídy jsou vybaveny speciálně nastavitelným nábytkem (především pro žáky s pohybovým nebo kombinovaným postižením). Učebny jsou vybaveny mnoha speciálními, kompenzačními, rehabilitačními a relaxačními pomůckami sloužícími k vyučování a k rozvoji dovedností žáků a relaxaci. Jedná se o elektronická zařízení, pomůcky procvičující jemnou motoriku, knihy, obrázky, tabule, ozvučné nástroje, skládačky a mnoho dalších.

Rozpočet školy tvoří výhradně:

- finanční prostředky MŠMT na tzv. přímé náklady na vzdělání, upravené krajskými normativy,
- ostatní účelové dotace (většinou od MŠMT a Krajského úřadu),
- příspěvky od rodičů žáků,
- sponzoři,
- projektová činnost.

Škola se zapojila i do projektu *OP VK Peníze školám* a získala tak dotace na vybavení tříd dotykovými monitory, dataprojektorem a vizualizérem.

Škola se také pravidelně zapojuje do projektů organizovaných MŠMT, Krajským úřadem Olomouc a Magistrátem města Olomouc. Na základě projektu *MŠMT – Kompenzační pomůcky pro žáky se zdravotním postižením* byla multisenzorická místnost Snoezelen doplněna o nové stimulační a relaxační pomůcky.

Dle dostupnosti dat uvádím informace o pedagogických pracovnících a dětech, žácích a studentech se SVP v této instituci.

Tabulka 4.1: Počet pedagogických pracovníků ZŠ a SŠ CREDO ve školním roce 2015/2016

Pedagogičtí pracovníci ZŠ, SŠ	Počet (fyzické osoby)
Ředitel	1
Zástupce ředitele	1
Speciální pedagog	9
Asistent pedagoga pro žáky se zdravotním postižením	8
Celkem pedagogických pracovníků	19

Zdroj: ZŠ a SŠ CREDO, 2016; vlastní zpracování, 2019

Ve školním roce 2015/2016 působilo na škole celkem devatenáct pedagogických pracovníků a z toho **osm asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením**.

Tři asistenti pedagoga mají vysokoškolské vzdělání a pět asistentů pedagoga pouze kurz asistenta pedagoga.

V průběhu roku se asistenti pedagoga a další pedagogičtí pracovníci zúčastnili různých akreditovaných školení a kurzů sloužících k jejich dalšímu pracovnímu rozvoji.

Tabulka 4.2: Počet dětí, žáků a studentů ZŠ A SŠ CREDO ve školním roce 2015/2016

Typ školy	Počet dětí, žáků a studentů se SVP
ZŠ	4
ZŠ Praktická	6
ZŠ Speciální	24
SŠ Praktická dvouletá	8
Celkem dětí, žáků a studentů se SVP	42

Zdroj: ZŠ a SŠ CREDO, 2016; vlastní zpracování, 2019

Ve školním roce 2015/2016 se ZŠ A SŠ CREDO vzdělávalo celkem 42 žáků, z toho 24 žáků v ZŠ Speciální, 8 žáků v SŠ Praktické dvouleté a 6 žáků v ZŠ Praktické a zbývajících 4 v ZŠ.

Celkem tedy na jednoho asistenta ve školním roce 2015/2016 připadalo 5,3 dětí, žáků a studentů se SVP.

Tabulka 4.3: Počet pedagogických pracovníků ZŠ a SŠ CREDO ve školním roce 2016/2017

Pedagogičtí pracovníci (ZŠ, SŠ)	Počet (fyzické osoby)
Ředitel	1

Zástupce ředitele	1
Speciální pedagog	8
Asistent pedagoga pro žáky se zdravotním postižením	8
Celkem pedagogických pracovníků	18

Zdroj: ZŠ a SŠ CREDO, 2017; vlastní zpracování, 2019

V následujícím roce 2016/2017 pracovalo ve škole o jednoho pedagogického pracovníka, konkrétně speciálního pedagoga, méně než loni, tedy osmnáct pedagogických pracovníků. Počet asistentů pedagoga se nezměnil, tedy osm asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením.

Kvalifikace asistentů pedagoga zůstala stejná. Na škole působili tři asistenti mající vysokoškolského vzdělání a pět asistentů s kurzem asistenta pedagoga.

Tabulka 4.4: Počet dětí, žáků a studentů ZŠ A SŠ CREDO ve školním roce 2016/2017

Typ školy	Počet dětí, žáků a studentů se SVP
ZŠ	2
ZŠ Praktická	11
ZŠ Speciální	23
SŠ Praktická dvouletá	6
Celkem dětí, žáků a studentů se SVP	42

Zdroj: ZŠ a SŠ CREDO, 2017; vlastní zpracování, 2019

Počtu dětí, žáků a studentů se SVP odpovídala stejná hodnota jako v roce předchozím a to 42 žáků. Změnily se však počty v jednotlivých typech škol.

Na jednoho asistenta pedagoga stále připadalo 5,3 dětí žáků a studentů se SVP.

Tabulka 4.4: Počet pedagogických pracovníků ZŠ a SŠ CREDO ve školním roce 2017/2018

Pedagogičtí pracovníci (ZŠ, SŠ)	Počet (fyzické osoby)
Ředitel	1
Zástupce ředitele	1
Speciální pedagog	8

Asistent pedagoga pro žáky se zdravotním postižením	8
Celkem pedagogických pracovníků	18

Zdroj: ZŠ a SŠ CREDO, 2018; vlastní zpracování, 2019

Počet pedagogických pracovníků se od předchozího sledovaného roku nezměnil. Počet pedagogických pracovníků tedy zůstal 18.

Čtyři asistenti pedagoga mají vysokoškolské vzdělání a čtyři pouze kurz asistenta pedagoga.

Tabulka 4.5: Počet pedagogických pracovníků ZŠ a SŠ CREDO ve školním roce 2017/2018

Typ školy	Počet dětí, žáků a studentů se SVP
ZŠ	10
ZŠ Speciální	23
SŠ Praktická dvouletá	6
Celkem dětí, žáků a studentů se SVP	42

Zdroj: ZŠ a SŠ CREDO, 2018; vlastní zpracování, 2019

V roce 2017/2018 se děti ze ZŠ Praktické již řadily do jediné kategorie ZŠ. Počet dětí, žáků a studentů se SVP zůstal stejný jako v předchozích dvou sledovaných letech, tedy 42 dětí.

Nezměnil se ani počet dětí, žáků a studentů se SVP na jednoho asistenta, stále zůstává na hodnotě 5,3.

V celkovém vývoji počtu asistentů pedagoga a dětí, žáků a studentů se SVP ve speciální škole ZŠ a SŠ CREDO za datově dostupné tři poslední školní roky byly tedy spatřeny jen nevýznamné změny.

Na základě rozhovoru s pracovníky, měli ve sledovaném období asistenti pedagoga a speciální pedagogové spolu dlouhodobě zavedený funkční vztah, protože již v tomto složení fungovali ve speciální škole delší dobu a snažili se pracovat s dětmi, žáky a studenty se SVP dle jejich možností a potřeb. Ve třídách působili v počtu 2-3 pedagogičtí pracovníci – speciální pedagog a asistenti pedagoga a vzdělávalo se v ní maximálně šest dětí s různým druhem postižení od lehčích forem po těžší. Speciální pedagogové a asistenti pedagoga byli v denním kontaktu se zákonnými zástupci dětí při ranním a odpoledním předávání dětí a informovali se

tak o potřebách dětí. Tedy byla nutná užší spolupráce s rodiči než tomu bývá v běžných školách. Na škole navíc působil metodik prevence a spolu s výchovným poradcem sledovali průběh vzdělávání ve třídě, vzájemnou komunikaci mezi speciálním pedagogem a asistentem pedagoga a také se snažili koordinovat spolupráci se zákonnými zástupci žáků a předejít tak zbytečným problémům a nedorozuměním, které by mohly mít vliv na práci pedagogů.

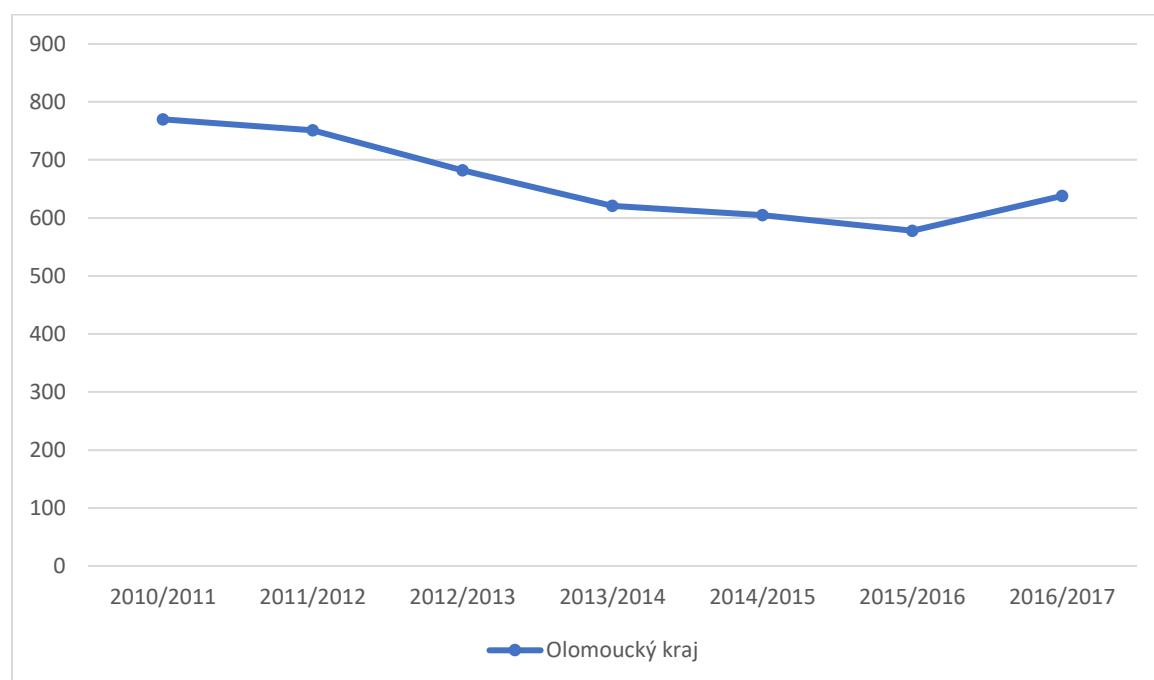
4.2 Zhodnocení využívání asistenta pedagoga v oblasti inkluzivního vzdělávání v Olomouckém kraji

V oblasti inkluzivního vzdělávání Olomouckého kraje sledujeme vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP, škol, asistentů pedagoga a vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga.

4.2.1 Využívání asistentů pedagoga

V případě inkluzivního školství je výsledek stejný jako u počtu dětí, žáků a studentů se SVP ve školství speciálním. Počet těchto dětí za pozorované období poklesl. Jen v posledním sledovaném roce 2016/2017 byl zaznamenán mírný vzestup oproti roku předchozímu.

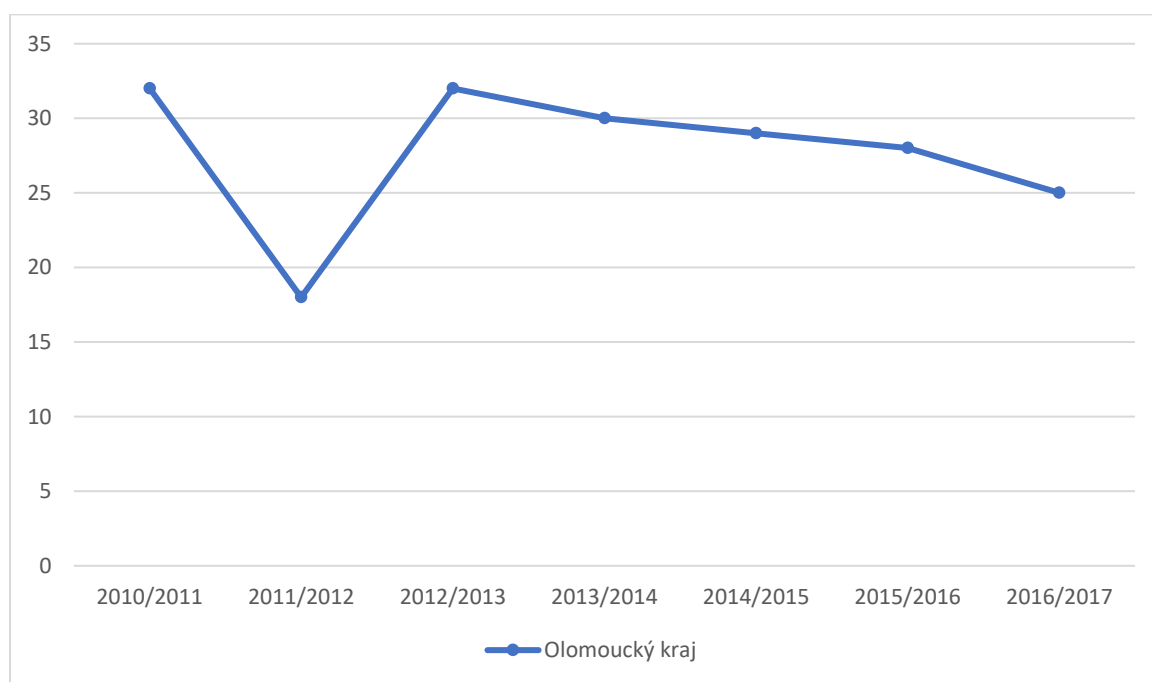
Graf 4.6: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Vývoj počtu škol v oblasti inkluzivního školství má jako u dětí, žáků a studentů se SVP klesající tendenci. Výjimkou je však rok 2011/2012, kdy došlo k poklesu oproti předchozímu roku výrazně většímu než v ostatních měřených letech. V roce následujícím se pak počet škol znova přiblížil k hodnotě průměrného poklesu pro celé období.

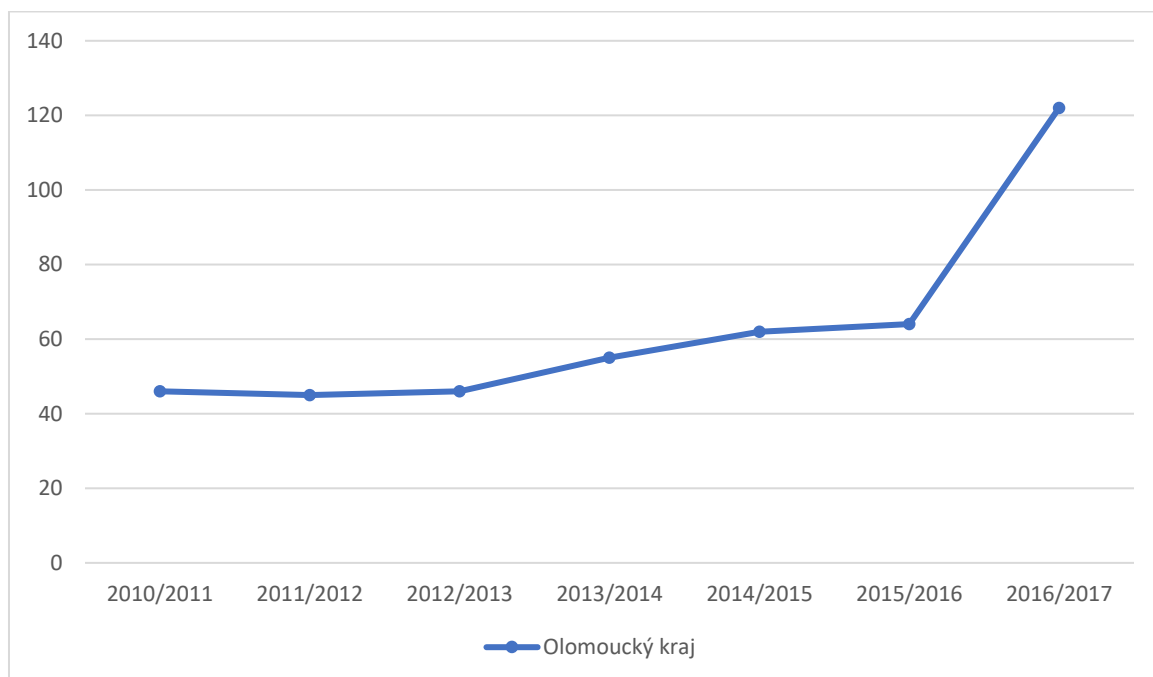
Graf 4.7: Vývoj počtu běžných škol se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Vývoj počtu asistentů pedagoga pro děti působících v oblasti inkluzivního vzdělávání rostl mírným tempem s minimálními výkyvy od roku 2010/2011 do roku 2015/2015, vzápětí v posledním pozorovaném roce nastal veliký nárůst počtu tohoto typu asistenta pedagoga z důvodu vydání novelizace zákona o inkluzi. Trend vývoje tedy také v zásadě odpovídá trendu vývoje počtu asistenta pedagoga se sociálním znevýhodněním v České republice uvedeným v podkapitole 3.2.

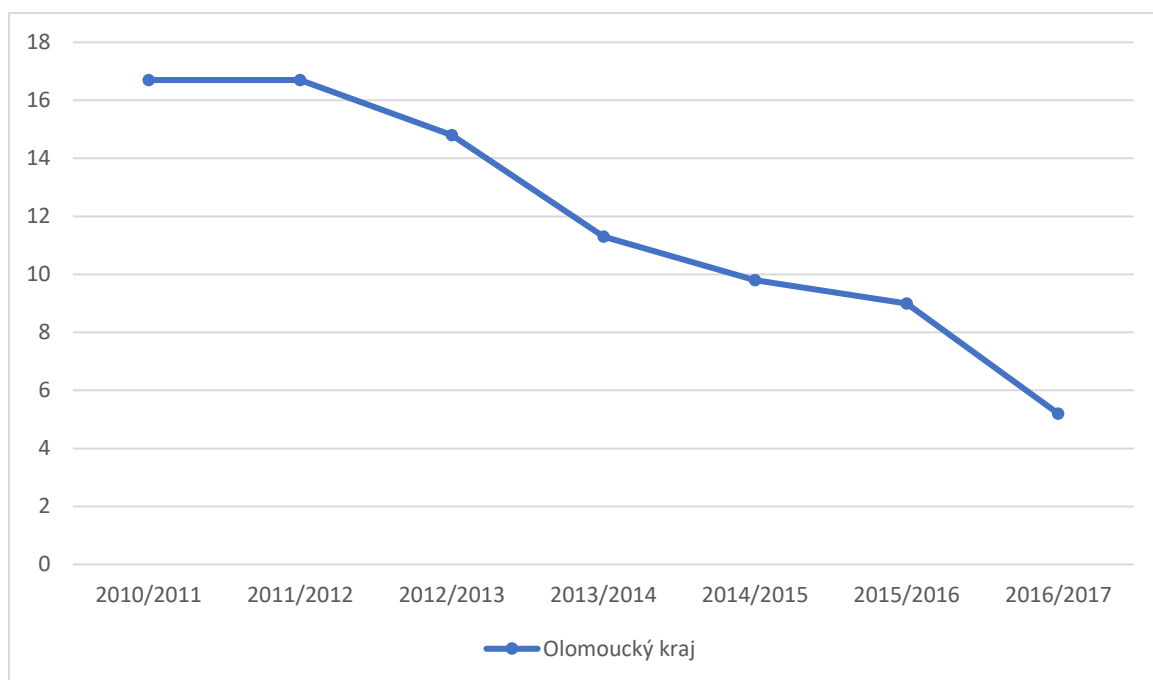
Graf 4.8: Vývoj počtu asistentů pedagoga pro žáky se sociálním znevýhodněním (fyzické osoby) v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga v inkluzivních školách měl stejný průběh jako ve školách speciálních. Na konci měřeného období byl zaznamenán pokles počtu dětí. Pokles byl zaznamenán v každém roce měření vyjma roku 2011/2012, kdy oproti předchozímu roku 2010/2011 stagnoval.

Graf 4.9: Vývoj počtu dětí, žáků a studentů se SVP připadajících na jednoho asistenta pedagoga v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v Olomouckém kraji – srovnání 2011-2017

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011-2017; MŠMT, 2011-2017; vlastní zpracování, 2019

4.2.2 Využívání asistentů pedagoga v Základní škole Dub nad Moravou

Základní škola Dub nad Moravou je plně organizovanou školou s devíti stupni ZŠ a je vedena jako příspěvková organizace. Její součástí je i Mateřská škola. Sídlí na adrese Pod školou 209, Dub nad Moravou. Zřizovatelem je Městys Dub nad Moravou.

Škola se skládá ze dvou budov, součástí je i školní družina a školní jídelna.

Škola pracovala ve školních letech 2014/2015 – 2016/2017 podle školního vzdělávacího programu Škola otevřená všem zpracovaného podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (společné vzdělávání) a mohla tak obdržet časové dotace u některých předmětů.

Ve školním roce 2014/2015 škola obdržela finanční prostředky na zajištění funkce čtyř asistentů pedagoga s úvazky celkem 2,26. Tři asistenti pedagoga měli kurz asistenta pedagoga a jeden asistent pedagoga vzdělání vysokoškolské. Asistenti pedagoga pracovali se třemi dětmi, žáky a studenty se SVP podle ŠVP zpracovaného na základě Přílohy RVP ZV o vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. U čtvrtého žáka se jednalo o poruchy chování a byl tak vzděláván dle běžného ŠVP. Každý asistent pedagoga tak pracoval pouze s jedním žákem. (ZŠ a MŠ Dub nad Moravou, 2015)

Ve školním roce 2015/2016 získala škola finanční prostředky na zajištění funkce celkem tří asistentů pedagoga s úvazky tentokrát 2,08. Všichni tři asistenti měli kurz asistenta pedagoga. Jeden asistent jako i v předchozím roce pracoval pouze s jedním žákem. Asistenti pedagoga pracovali s jedním žákem s poruchou chování a u dalších dvou se jednalo o kombinaci lehkého mentálního postižení a poruchy autistického spektra. Jeden asistent jako i v předchozím roce pracoval pouze s jedním žákem. (ZŠ a MŠ Dub nad Moravou, 2016)

V následujícím školním roce 2016/2017 rovněž získala škola finanční prostředky na zajištění třech pozic asistenta pedagoga, v tomto roce s úvazky celkem 2,17. Kvalifikace asistentů zůstala stejná, tedy měli všichni tři kurz asistenta pedagoga. Asistenti pedagoga se věnovali žákovi s poruchou chování a autistického spektra a dále pak dvěma žákům s kombinací lehkého mentálního postižení a poruchy autistického spektra. Stejně tak jako v předchozích dvou letech se jeden asistent pedagoga věnoval pouze jednomu svému žákovi. (ZŠ A MŠ Dub nad Moravou, 2017)

Novelizace školského zákona o inkluzi neměla vliv v této škole na počty asistentů nebo žáků. Nejvyšší počet asistentů byl v prvním sledovaném roce, celkem čtyři. Jeden z nich měl vysokoškolské vzdělání a další tři měli kurz asistenta pedagoga. Ve dvou následujících letech zaměstnávala škola tři asistenty pedagoga s kvalifikační kurz pro asistenty pedagoga. Každým rokem se měnila výše dotovaných úvazků a v každém roce pracoval jeden asistent pouze s jedním přiděleným žákem, což je v inkluzivním školství oproti tomu speciálnímu velmi častým jevem.

Asistenti pedagoga uplatňovali správný individuální přístup k dětem, žáků a studentům se SVP, pomáhali jim během vyučovacích hodin a podíleli se na přípravě výuky. Učitelé i asistenti pedagoga měli dostatečné informace o těchto svých žácích a vhodně je zohledňovali ve výuce. Učitelé i pedagogové si vhodně rozdělili své role a přítomnost asistenta pedagoga byla pro děti, žáky a studenty se SVP přínosná. Asistenti pedagoga se zúčastnily pedagogických porad byli tak informováni o dění ve škole a mohli se podílet na řešení aktuálních problémů.

Ve škole fungovalo školní poradenské pracoviště - dvě výchovné poradkyně, školní metodička prevence, koordinátorka inkluze a školní psycholožka ve spolupráci s dalšími pedagogy školy. S žáky i jejich rodiči udržovali kontakt během přestávek, konzultačních hodin a v případě potřeby po telefonické dohodě i mimo ně. ŠPP se zaměřovalo především na metodickou a poradenskou činnost v péči o žáky se SVP. ŠPP koordinovalo přístup ke vzdělávání těchto žáků ve výuce a informovalo další učitele o jejich potřebách.

4.3 Zhodnocení práce asistenta pedagoga a doporučení

Vykovávání profese asistenta pedagoga sebou přináší kromě dobrých výsledků a dobrého pocitu z potřeby pomoci druhým také řadu úskalí a potíží. Asistenti pedagoga mají obavy především ze ztráty svého pracovního místa, jelikož mají ve většině případů uzavřenou smlouvu na dobu určitou, tedy na dobu, během které škola na zřízení jeho funkce dostává finanční prostředky.

Častým problémem je také nepřesně specifikovaná náplň jejich práce. V pracovní smlouvě bývá objasněna příliš obecně a z toho důvodu dochází ke konfliktům mezi asistentem pedagoga a jeho okolím. (Kendíková, 2017)

Náplň práce asistenta pedagoga ani jeho kompetence nejsou stejné jako ty učitelovy a tak bývá často jeho práce ostatními pedagogickými pracovníky ve škole podhodnocena.

Okolí mnohdy shledává potíže hlavně v nezkušenostech dané instituce se zaměstnáváním těchto pracovníků, v nesystémovém obsazování těchto míst nebo v nedostatku kvalifikovaných adeptů na tuto pozici.

V některých případech také dochází k nevhodnému využívání asistenta pedagoga a až přetěžování jeho pracovní náplně ze strany rodičů dítěte. Často si totiž jejich práci pletou s náplní práce osobního asistenta.

Výrazným nedostatkem je také absence systému dalšího vzdělávání asistenta pedagoga u nás. (Kendíková, 2017)

Zásadním vztahem v oblasti inkluzivního vzdělávání je vztah asistenta pedagoga s žákem. Problémem se může stát přílišná míra podpory žáka, která neodpovídá jeho potřebám a dochází tak se snížení samostatnosti daného jedince a proces inkluze se tak mívá účinkem. Může dojít až k izolaci žáka od celého kolektivu spolužáků. Častým úskalím je také nevhodná nebo nízká míra komunikace mezi asistentem pedagoga a žákem.

Než se člověk rozhodne pro profesi asistenta pedagoga, doporučením pro něj by mohlo být absolvování stáže, dobrovolnictví vedoucí k poznání profese blíže a teprve pak se rozhodnout pro dlouhodobější spolupráci. Adept by měl také dopředu zvážit finanční ohodnocení této profese vzhledem k její náročnosti.

Před začátkem školního roku a zároveň před prvním působením asistenta pedagoga u dítěte by se měli všichni zúčastnění – tedy dítě, asistent pedagoga, rodiče a učitelé, kterých se

to týká, lépe poznat, vzájemně si sdělit své představy a očekávání, vymezit si jasné hranice a nebýt příliš dominantní nebo naopak příliš submisivní.

Na začátku školního roku by měl být asistent pedagoga představen celému pedagogickému sboru i ve třídě před ostatními žáky. (Bařinková, Čalová, Fiedlerová, Jišová, Kopřivová a Šefflová, 2012)

Jak již uvádím v podkapitole 2.3.3 Zřízení funkce asistenta pedagoga, ředitel školy by měl jmenovat jednoho pracovníka pedagogického sboru, který bude mít na starost celý proces a na kterého se bude moct asistent pedagoga během roku obrátit.

Asistent pedagoga by měl být považován ostatními učiteli za plnohodnotného člena pedagogického sboru. Jako řádnému členovi by mu mělo být zřízeno vlastní místo pro odpočinek, kam může odejít během přestávky. Pokud se chystá nahradit jiného asistenta pedagoga, měla by mu být práce po něm řádně předána.

Asistent pedagoga by si měl poctivě vést deník žáka, ve kterém bývá zaznamenán celý průběh práce s žákem, jeho potřeby, dovednosti, problémy aj., který mu pak bude nápomocen k řešení různých problémů a nedorozumění s učitelem, vedením školy, rodiči žáka během školního roku. (Bařinková, Čalová, Fiedlerová, Jišová, Kopřivová a Šefflová, 2012)

Jedním z klíčových vztahů se vztah mezi učitelem a asistentem pedagoga. Pro úspěch inkluzivního procesu je velmi důležitá komunikace mezi nimi. Měli by si předem definovat obsah činnosti každého z nich, rozdělit své kompetence a vyjádřit své postoje. Asistent pedagoga by se měl tedy vyvarovat přebírání jakékoliv kompetence zasahujících již do kompetencí učitele. Pokud mezi nimi vyvstane spor, v žádném případě by jej neměli řešit před žáky ve třídě.

Asistent pedagoga by neměl vykonáváním své profese rušit ostatní žáky ve třídě a nebo vyučovat žáka individuálně dlouhodobě mimo třídu, jelikož se nejedná o samostatného učitele a není to smyslem inkluze.

Mezi asistentem pedagoga a rodiči dítěte by měla probíhat pravidelná komunikace. Zpětné vazby od rodičů jsou velmi důležité. Měli by vzájemně vyjádřit své námítky, hodnocení, požadavky, návrhy ke změnám a doporučení. Při práci s dítětem ve škole by měly být použity stejné metody jako při domácí přípravě s rodiči. Asistent pedagoga by v žádném případě neměl zpochybňovat rozhodnutí rodičů o zařazení dítěte do běžné školy. Pokud spolupráce asistenta pedagoga s dítětem přes všechna doporučení nefunguje dle představ a očekávání, je možné zvážit vystřídání asistenta pedagoga jiným asistentem. Celý proces by měl fungovat ve

spolupráci se školským poradenským pracovištěm (výchovný poradce, koordinátor inkluze, školní speciální pedagog nebo školní psycholog) v dané škole, školským poradenským zařízením a ředitel školy by měl podpořit možnost vzdělávání v systému *DVPP (Další vzdělávání pedagogických pracovníků)*. (MŠMT, 2016)

Zatímco novela školského zákona v roce 2016 podpořila rozvoj inkluze v praxi a školy si tak díky ní mohou nárokovat finanční prostředky na podporu dětí, žáků a studentů se SVP, které dle zákona potřebují během vyučování podpůrná opatření, aktuálně se připravuje novelizace *Vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami č. 27/2016 Sb.*, která by měla stanovit maximální počet asistentů pedagoga v jedné třídě na pouhé dva asistenty a snížit tak počty asistentů pedagoga v běžných školách. Novela by měla vést zejména ke snížení státních výdajů a snížení administrativní zátěže škol a školských zařízení. Školské odbory s ní nesouhlasí a hodnotí současné počty asistentů pedagoga ve školách jako nedostatečné.

5 Závěr

Předložená bakalářská práce se zabývala analýzou a zhodnocením využívání asistenta pedagoga v oblastech speciálního a inkluzivního školství v Olomouckém kraji ve školních letech 2010/2011 – 2016/2017.

Po celé sledované období rostly počty asistentů pedagoga ve speciálním i inkluzivním školství v Olomouckém kraji i v celé České republice téměř rovnoměrně. Výraznou změnu však můžeme spatřit v roce 2016/2017 v oblasti inkluzivního školství. Vydáním inkluzivního zákona, který začal platit od 1. září 2016, se zvýšily počty těchto asistentů v Olomouckém kraji i v celé ČR. V prvním sledovaném školním roce 2010/2011 působilo v inkluzivních školách v Olomouckém kraji pouze 46 asistentů pedagoga. V roce 2015/2016, rok před účinností novely 64 asistentů pedagoga a následně jejich počet v roce 2016/2017 vzrostl na 122 asistentů pedagoga. Ještě výrazněji lze spatřit tuto změnu souhrnně v celé České republice, kde v roce 2010/2011 pracovalo v inkluzivních školách 543 asistentů pedagoga, rok před účinností novely 850 asistentů pedagoga a roce 2016/2017 se jejich počet téměř ztrojnásobil na číslo 2537. Přesto, že se snížily počty dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je poskytována pomoc asistenta pedagoga při vzdělávání, v oblasti speciálního i inkluzivního vzdělávání ve školách, počet asistentů pedagoga v obou sledovaných kategoriích v Olomouckém kraji stále roste. Vývoj počtu asistentů pedagoga v obou sledovaných kategoriích v celé České republice po celé sledované období korespondoval s vývojem počtu asistentů pedagoga v Olomouckém kraji.

Zatímco počty asistentů pedagoga v Olomouckém kraji během sledovaného období rostly v obou kategoriích, v mnou vybraných školách poskytujících speciální a inkluzivní vzdělávání v Olomouckém kraji, nebyly spatřeny žádné výrazné změny ve vývoji jejich počtů. Ve speciální škole působilo více asistentů než v té inkluzivní, což potvrzuje celostátní trend, nemusí to však být pravidlem. Převažujícím vzděláním asistenta pedagoga v obou školách byl kvalifikační kurz na asistenta pedagoga a obě školy podporují další vzdělávání těchto pracovníků. Obě vybrané zařízení mají tento systém zavedený již delší dobu a mají tak více zkušeností s předcházením komplikací a rizik, které mohou v průběhu školního roku nastat. Speciální škola fungovala za pomoci speciálních pedagogů v kombinaci s asistentem pedagoga již řadu let a v tomto systému se všichni snažili navzájem se respektovat a uzpůsobovat výuku dle potřeb, schopností a možností dětí, žáků a studentů se SVP, kteří tuto speciální školu navštěvovali. Ve třídách působili vždy 2-3 pedagogičtí pracovníci – speciální pedagog a

asistenti pedagoga a vzdělávalo se v ní maximálně šest dětí s různým druhem postižení. Pedagogové byli ve speciální škole více v kontaktu se zákonnými zástupci žáků než ve škole inkluzivní, a to denním, což je potřeba vzhledem k vážnějším postižením žáků. Na škole působil také metodik prevence, který spolu s výchovným poradcem koordinoval vzdělávací proces žáků ve třídách, komunikaci mezi speciálním pedagogem a asistentem pedagoga a se zákonnými zástupci. Inkluzivní škola uplatňovala podpůrné opatření ve formě asistenta pedagoga kratší dobu než škola speciální a v menším počtu, avšak již se pedagogové i děti stihli dobře systému přizpůsobit. Ve sledovaném období byl v inkluzivní škole přidělen asistent pedagoga vždy k jednomu žákovi, ale mohl být nápomocen i další dětem ve třídě. Asistenti pedagoga byli vnímáni jako část pedagogického sboru, zúčastnili se pedagogických porad a podíleli se dle dohody s učitelem na výuce. Na škole navíc působila koordinátorka inkluze, která se starala o správné fungování tohoto systému a asistenti pedagoga se na ni mohli kdykoliv obrátit.

Ač v těchto dvou zařízeních nebyly shledány žádné zásadní nedostatky v systému speciálního a inkluzivního vzdělávání, neznamená to, že je tomu tak ve všech ostatních školách, které zaměstnávají asistenty pedagoga. Po shrnutí výsledků je ale zřejmé, že pozice asistenta pedagoga je na těchto místech více než potřebná. Proto by doporučením mohla být analýza stávajících nedostatků v systému a přijmutí opatření vedoucí ke zvyšování počtu asistentů pedagoga dle požadavků škol a neschvalování legislativy, která by naopak měla za následek snižování počtu asistentů pedagoga, jako se k tomu schyluje v novelizaci *Vyhlášky o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami č. 27/2016 Sb.*

Seznam použité literatury

Knížní publikace

1. KENDÍKOVÁ, Jitka. *Asistent pedagoga*. Praha: Raabe - Společně pro kvalitní vzdělávání, 2017. 106 s. ISBN 978-80-7496-349-0.
2. TEPLÁ, Marta. *Asistent pedagoga*. Praha: Verlag Dashöfer, 2015. 77 s. ISBN 978-80-87963-15-9.
3. VALÍŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele.2.*, rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada, 2011. 456 s. ISBN 978-80-247-3357-9.
4. OŠLEJŠKOVÁ, Hana a Marie VÍTKOVÁ. *Východiska, podmínky a strategie ve vzdělávání žáků s těžkým postižením na základní škole speciální*. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 310 s. ISBN 978-80-210-6673-1.
5. BAŘINKOVÁ Z., ČALOVÁ J., FIEDLEROVÁ L., JIŠOVÁ J., KOPŘIVOVÁ V., ŠEFFLOVÁ M. *Spolupráce s asistentem pedagoga, metodika*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2012. 86 s. ISBN 978-80-87652-65-7.

Elektronické publikace

6. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *MŠMT: Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015-2020* [online]. MŠMT [17. 4. 2019].
Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/strategie/dz-rgs-2015-2020.pdf
7. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *MŠMT: Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016-2018* [online]. MŠMT [17. 4. 2019]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf
8. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *MŠMT: Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2019-2020* [online]. MŠMT [17. 4. 2019]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/49950_1_1/
9. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *MŠMT: Metodické doporučení pro zřízení funkce asistenta pedagoga* [online]. MŠMT [17. 4. 2019].
Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/III_Text_MDAP_1_6.docx

10. Nařízení vlády ze dne 6. listopadu 2017, kterým se mění nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2017, částka 140, s. 399. Dostupné také z:
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=38336>
11. Nařízení vlády ze dne 17. prosince 2018, kterým se mění nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění nařízení vlády č. 263/2018 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2018, částka 161, s. 332-334. Dostupné také z:
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=63564>
12. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *PSP ČR: Inkluzivní vzdělávání ve vybraných evropských státech* [online]. PSP ČR [16. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=88152>
13. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění vyhlášky č. 270/2017 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2017, částka 147, s. 416.
Dostupné z: <https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=38343>
14. Zákon č. 563/2004 Sb. ze dne 24. září 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004. částka 190, s. 561-563. Dostupný také z:
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4494>
15. Zákon ze dne 22. ledna 2019, kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2019, částka 13, s. 31-32. Dostupný také z:
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=38590>
16. Zákon ze dne 31. ledna 2019, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2019, částka 19, s. 44-50. Dostupný také z:
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=63699>
17. Zákon ze dne 31. ledna 2019, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2019, částka 19, s. 44-50. Dostupný také z:
<https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=z&id=63698>

18. ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA DUB NAD MORAVOU. *Výroční zpráva 2014 – 2015*. [online] ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA DUB NAD MORAVOU. [30. 4. 2019].
Dostupné z:
https://www.skoladub.cz/e_download.php?file=data/editor/282cs_2.pdf&original=V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+2014-15.pdf
19. ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA DUB NAD MORAVOU. *Výroční zpráva 2015 – 2016*. [online] ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA DUB NAD MORAVOU. [30. 4. 2019].
Dostupné z:
https://www.skoladub.cz/e_download.php?file=data/editor/282cs_3.pdf&original=V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1va+15-16.pdf
20. ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA DUB NAD MORAVOU. *Výroční zpráva 2016 – 2017*. [online] ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÁ ŠKOLA DUB NAD MORAVOU. [30. 4. 2019].
Dostupné z:
https://www.skoladub.cz/e_download.php?file=data/editor/282cs_4.pdf&original=V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%2016-17.pdf
21. ZÁKLADNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ ŠKOLA CREDO, O.P.S. *Výroční zpráva 2015-2016* [online] ZÁKLADNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ ŠKOLA CREDO. [30. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.credoskola.cz/file.php?nid=8551&oid=6758206>
22. ZÁKLADNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ ŠKOLA CREDO, O.P.S. *Výroční zpráva 2016-2017* [online] ZÁKLADNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ ŠKOLA CREDO. [30. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.credoskola.cz/file.php?nid=8551&oid=6758134>
23. ZÁKLADNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ ŠKOLA CREDO, O.P.S. *Výroční zpráva 2017-2018* [online] ZÁKLADNÍ ŠKOLA A STŘEDNÍ ŠKOLA CREDO. [30. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.credoskola.cz/file.php?nid=8551&oid=6758140>

Internetové zdroje

24. NOVÁ ŠKOLA. O.P.S. Legislativní změny v profesi asistentů pedagoga: zkušenosti škol jsou v přímém rozporu se záměry zákonodárců. *PORTÁL PRO ŠKOLNÍ ASISTENTY A ASISTENTY PEDAGOGŮ*. [online]. 2019 [cit. 30. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/legislativni-zmeny-v-profesi-asistentu-pedagoga-zkusenosti-skol-jsou-v-primem-rozporu-se-zamery-zakonodarcu>
25. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). ČSÚ. [online]. 2016 [cit. 14. 4. 2019]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011
26. THE EDUCATION, AUDIOVISUAL AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY. Správa a řízení na národní a/nebo regionální úrovni. *EACEA* [online]. 2019 [cit. 28. 3. 2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/administration-and-governance-central-andor-regional-level-21_cs
27. THE EDUCATION, AUDIOVISUAL AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY. Financování terciárního vzdělávání. *EACEA* [online]. 2019 [cit. 28. 3. 2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/higher-education-funding-21_cs#3_2_6_2_Vysoke_skoly
28. THE EDUCATION, AUDIOVISUAL AND CULTURE EXECUTIVE AGENCY. Czech Republic. *EACEA* [online]. 2019 [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs
29. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Dotační a rozvojové programy. *MŠMT* [online]. 2019 [cit. 30. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/asistent-pedagoga-zdp>
30. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Informace o postupu při založení nové školy. *MŠMT* [online]. 2019 [cit. 28. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/informace-o-postupu-pri-zalozeni-nove-skoly>
31. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Informace pro speciální školy (školy podle § 16 odst. 9 školského zákona). *MŠMT* [online]. 2019 [cit. 28. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/informace-o-postupu-pri-zalozeni-nove-skoly>

3. 4. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/6-informace-pro-specialni-skoly-skoly-podle-16-odst-9>
32. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Strategické a koncepční dokumenty. *MŠMT* [online]. 2019 [cit. 16.4.2019].
Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>
33. NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. Střední vzdělávání. *NÚV* [online]. 2019 [cit. 9. 3. 2019]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/stredni-vzdelavani>
34. OBECNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST SIRIUS, O. P. S. Novela školského zákona od 1.9.2016. *Sirius, o.p.s.* [online]. 2019 [cit. 3. 4. 2019]. Dostupné z: <https://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/deti-se-zdravotnim-postizenim/vzdelavani-deti-se-specialnimi-potrebami/novela-skolskeho-zakona-od-1-9-2016.shtml>

Seznam zkratk

APIV-A	Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
IKV-ASZ	Inkluzivní a kvalitní vzdělávání v územích se sociálně vyloučenými lokalitami
ISCED	International Standard Classification of Education Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
ČR	Česká republika
KIPR	Kvalita-Inkluze-Poradenství-Rozvoj
KZÚV	Krajské zařízení ústavní výchovy
MKF	Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OPVK	Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
OPVVV	Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání
OSN	Organizace spojených národů
RVP ZV	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání
SŠ	Střední škola
SVP	Speciální vzdělávací potřeby
ŠVP	Školní vzdělávací program
ZŠ	Základní škola

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

„jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb.

–autorský zákon, zejména § 35 –užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 –školní dílo;

–beru na vědomí, že Vysoká škola báňská –Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);

–souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje bakalářské práce budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

–bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

–bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9.5.2019

Martina Špičková

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha 1: Republikové normativy škol a školských zařízení

Příloha 2: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školních letech 2010/2011 – 2016/2017

Příloha 3: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školních letech 2010/2011 - 2016/2017

Příloha 1: Republikové normativy škol a školských zařízení

Tabulka 1.1: Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky v roce 2019

Věková kategorie	NIV celkem Kč/žáka	MP celkem včetně odvodů Kč/žáka	MPP celkem včetně odvodů Kč/žáka	MPN celkem včetně odvodů Kč/žáka	ONIV celkem Kč/žáka
3-5 let	58191	57650	44763	12887	541
6-14 let	74069	72933	60862	12071	1136
15-18 let	86461	85344	69182	16162	1117
19-21 let	73986	73286	61064	12222	700
Krajská zařízení ústavní výchovy	352778	350278	257964	92314	2500

Zdroj: MŠMT, 2019, vlastní úprava

Příloha 2: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školních letech 2010/2011 – 2016/2017

Tabulka 2.1: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2010/2011

Okres	Školy samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP		Běžné školy se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP	
	Školy	děti, žáci a studenti se SVP	školy	děti, žáci a studenti se SVP
Jeseník	3	389	2	15
Olomouc	16	989	7	156
Prostějov	7	375	4	132
Přerov	7	485	9	134
Šumperk	11	805	10	333
Celkem	44	3043	32	770

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 2.2: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2011/2012

Okres	Školy samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP		Běžné školy se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP	
	školy	děti, žáci a studenti se SVP	školy	děti, žáci a studenti se SVP
Jeseník	2	387	3	23
Olomouc	16	948	7	151
Prostějov	7	366	4	129
Přerov	8	448	9	134
Šumperk	11	780	9	314
Celkem	44	2929	18	751

Zdroj: Olomoucký kraj, 2012; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 2.3: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2012/2013

Okres	Školy samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP		Běžné školy se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP	
	školy	děti, žáci a studenti se SVP	školy	děti, žáci a studenti se SVP
Jeseník	2	364	2	17
Olomouc	17	859	8	148
Prostějov	8	368	4	125
Přerov	8	462	8	103
Šumperk	11	762	10	289
Celkem	46	2815	32	682

Zdroj: Olomoucký kraj, 2013; *vlastní zpracování, 2019*

Tabulka 2.4: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2013/2014

Okres	Školy samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP		Běžné školy se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP	
	školy	děti, žáci a studenti se SVP	školy	děti, žáci a studenti se SVP
Jeseník	2	350	2	19
Olomouc	17	820	7	125
Prostějov	8	325	4	133
Přerov	8	455	8	98
Šumperk	11	777	9	252
Celkem	46	2727	30	621

Zdroj: Olomoucký kraj, 2014; *vlastní zpracování, 2019*

Tabulka 2.5: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2014/2015

Okres	Školy samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP	Běžné školy se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP
-------	---	---

	školy	děti, žáci a studenti se SVP	školy	děti, žáci a studenti se SVP
Jeseník	2	349	2	20
Olomouc	17	870	7	122
Prostějov	7	320	4	143
Přerov	8	469	8	103
Šumperk	12	767	8	217
Celkem	46	2775	29	605

Zdroj: Olomoucký kraj, 2015; *vlastní zpracování, 2019*

Tabulka 2.6: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2015/2016

Okres	Školy samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP		Běžné školy se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP	
	školy	děti, žáci a studenti se SVP	školy	děti, žáci a studenti se SVP
Jeseník	2	324	2	15
Olomouc	17	870	6	124
Prostějov	6	278	4	135
Přerov	8	473	7	95
Šumperk	13	752	9	209
Celkem	46	2724	28	578

Zdroj: Olomoucký kraj, 2016; *vlastní zpracování, 2019*

Tabulka 2.7: Počty škol a dětí, žáků a studentů se SVP ve školách samostatně zřízených pro děti, žáky a studenty se SVP a v běžných školách se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP v okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2016/2017

Okres	Školy samostatně zřízené pro děti, žáky a studenty se SVP		Běžné školy se speciálními třídami pro děti, žáky a studenty se SVP	
	školy	děti, žáci a studenti se SVP	Školy	děti, žáci a studenti se SVP
Jeseník	2	306	2	15
Olomouc	17	760	6	217
Prostějov	6	283	3	132
Přerov	9	552	7	97
Šumperk	9	726	7	177
Celkem	33	2627	25	638

Zdroj: Olomoucký kraj, 2017; vlastní zpracování, 2019

Příloha 3: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školních letech 2010/2011 - 2016/2017

Tabulka 3.1: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2010/2011

Okres	Asistent pedagoga (fyzické osoby)		Asistent pedagoga (přepočtené úvazky)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Jeseník	34	14	19,2	9,5
Olomouc	98	6	66,8	4,6
Prostějov	56	7	32,6	5,8
Přerov	87	11	45,3	10,3
Šumperk	68	8	40,6	4,3
Olomoucký kraj celkem	343	46	204,5	33,7

Zdroj: Olomoucký kraj, 2011; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 3.2: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2011/2012

Okres	Asistent pedagoga (fyzické osoby)		Asistent pedagoga (přepočtené úvazky)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Jeseník	35	13	19,7	8,4
Olomouc	114	8	70,5	5,0
Prostějov	59	7	33,6	4,4
Přerov	78	11	42,4	9,5
Šumperk	59	6	38,1	3,6

Olomoucký kraj celkem	345	45	204,3	30,9
------------------------------	------------	-----------	--------------	-------------

Zdroj: Olomoucký kraj, 2012; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 3.3: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2012/2013

Okres	Asistent pedagoga (fyzické osoby)		Asistent pedagoga (přepočtené úvazky)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Jeseník	34	14	19,2	9,5
Olomouc	98	6	66,8	4,6
Prostějov	56	7	32,6	5,0
Přerov	87	11	45,3	10,3
Šumperk	68	8	40,6	4,3
Olomoucký kraj celkem	434	46	204,5	33,7

Zdroj: Olomoucký kraj, 2013; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 3.4: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2013/2014

Okres	Asistent pedagoga (fyzické osoby)		Asistent pedagoga (přepočtené úvazky)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Jeseník	48	17	25,8	10,8
Olomouc	156	8	90,1	4,4
Prostějov	70	15	38,3	7,5
Přerov	91	10	53,7	6,4
Šumperk	70	5	42,0	2,0

Olomoucký kraj celkem	435	55	249,9	31,1
------------------------------	------------	-----------	--------------	-------------

Zdroj: Olomoucký kraj, 2014; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 3.5: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2014/2015

Okres	Asistent pedagoga (fyzické osoby)		Asistent pedagoga (přepočtené úvazky)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Jeseník	57	22	34,1	16,1
Olomouc	209	9	134,2	4,9
Prostějov	74	17	44,0	10,9
Přerov	102	10	64,3	8,6
Šumperk	100	4	62,4	1,6
Olomoucký kraj celkem	542	62	339,0	42,1

Zdroj: Olomoucký kraj, 2015; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 3.6: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2015/2016

Okres	Asistent pedagoga (fyzické osoby)		Asistent pedagoga (přepočtené úvazky)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Jeseník	67	20	39,6	13,0
Olomouc	250	10	163,6	4,8
Prostějov	92	17	55,4	10,5
Přerov	125	10	78,9	9,0

Šumperk	123	7	77,1	2,7
Olomoucký kraj celkem	657	64	414,6	40,0

Zdroj: Olomoucký kraj, 2016; vlastní zpracování, 2019

Tabulka 3.7: Počty asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením a pro žáky se sociálním znevýhodněním v jednotlivých okresech Olomouckého kraje ve školním roce 2016/2017

Okres	Asistent pedagoga (fyzické osoby)		Asistent pedagoga (přepočtené úvazky)	
	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním	pro žáky se zdravotním postižením	pro žáky se sociálním znevýhodněním
Jeseník	79	7	51,11	5,58
Olomouc	276	37	189,52	25,90
Prostějov	110	19	69,01	12,17
Přerov	154	18	99,07	12,80
Šumperk	134	41	90,19	25,85
Olomoucký kraj celkem	753	122	498,90	82,30

Zdroj: Olomoucký kraj, 2017; vlastní zpracování, 2019